

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЛІНГВОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
СЕРІАЛУ “BREAKING BAD”**

Виконала: студентка 2 курсу, групи
8.0350 1 - а-п
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Коренкова Єлизавета Павлівна

Керівник к.ф.н., доц. Чуян С.О.

Рецензент д.ф.н., доц. Шевченко О. І.

Запоріжжя – 2021

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 72 стор., 54 джерело.

Об'єкт дослідження: Кримінальна драма та способи її перекладу українською мовою.

Мета роботи: виявлення прийомів перекладу, що сприяють найбільш повноцінній передачі гри слів та сленгу з англійської мови українською.

Теоретико-методологічні засади: концепції та положення, що містяться в ряді робіт таких відомих дослідників в області теорії перекладу й теорії дискурсу як В. С. Виноградов, В. Н. Комісаров, А. Є. Вензель, С. Г. Бархударов тощо.

Отримані результати: Практична цінність даного дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані на практичних заняттях в курсі «Теорія і практика перекладу», а також як посібник для перекладачів-початківців, які спеціалізуються або збираються спеціалізуватися на перекладі кінофільмів чи серіалів.

Крім того, у разі подальшої успішної розробки даного питання можна говорити про доцільність включення до навчальної програми факультетів іноземних мов та лінгвістики, які готують фахівців у галузі перекладу, нового курсу під назвою «Кінопереклад». Дана пропозиція викликана високим попитом на кваліфікованих фахівців у галузі перекладу кінофільмів, а також упевненістю в тому, що цей курс викличе підвищений інтерес у студентів.

Ключові слова: *сленгізм, вульгаризм, переклад, перекладач, серіал, трансформації, лінгвіст, еквівалент, мова.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТЕКСТУ	5
1.1 Специфіка кінотексту та способи перекладу аудіовізуальних текстів	5
1.2 Поняття «сленг» у вітчизняних та зарубіжних публікаціях	9
1.3 Поняття «сленг» у вітчизняних та зарубіжних публікаціях	19
РОЗДІЛ 2 СПОСОБИ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ В АНГЛОМОВНИХ ТЕЛЕСЕРІАЛАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	35
2.1 Аудіовізуальний переклад та його особливості.....	35
2.2 Аналіз перекладу сленгізмів у матеріалі українською мовою	37
2.3 Вульгаризми у кінотексті.....	47
2.4 Вульгаризми-інтенсифікатори та методи їх перекладу.....	57
2.5 Вульгаризми, що називають предмети реальності, та способи їх перекладу	61
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

ВСТУП

Експерти у сфері засобів масової комунікації відзначають стрімке зростання сучасної світової телеіндустрії. В Україні все більше стали затребувані закордонні телевізійні програми, зокрема і телевізійні серіали. Щороку виходить все більше і більше нових шоу, їх аудиторія зростає, водночас зростає потреба в якісному перекладі таких програм.

В теорії і практиці українського перекладознавства склалася традиція нейтралізації сленгізмів і вульгаризмів. Однак у повсякденній практиці перекладачам доводиться стикатися з проблемою. Таким чином, **актуальність** даної роботи полягає у недостатній освітленості у науковій літературі проблеми передачі англійських сленгізмів та вульгаризмів при перекладі українською мовою.

Наукова новизна полягає у високому попиті в останній час на кваліфікованих фахівців у галузі перекладу кінофільмів.

Об’єкт магістерського дослідження – сленгізм та вульгаризм англійської мови.

Предмет дослідження – проблема досягнення адекватності при перекладі сленгізмів та вульгаризмів в аудіовізуальному тексті.

Мета даної роботи полягає у вивченні труднощів, що виникають при перекладі сленгізму та вульгаризму з англійської мови українською.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні вирішувалися такі завдання:

- 1) розкрити сутність поняття «сленг»;
- 2) розглянути найбільш частотні прийоми перекладу сленгу;
- 3) розглянути особливості аудіовізуального перекладу;
- 4) вивчити американський телевізійний серіал «Пуститися берега» (Breaking bad), виявити в серіалі одиниці, що належать до сленгу, а також проаналізувати їх переклад;

5) проаналізувати найбільш частотні помилки при перекладі сленгізму та вульгаризму українською мовою.

Матеріалом дослідження став американський телевізійний серіал «Пуститися берега» (Breaking Bad), а також його переклад українською мовою, виконані студією озвучування «Так Треба Продакшн»

Методи дослідження. Аналіз науково-теоретичної літератури; аналіз публікацій із проблеми дослідження; метод порівняльного аналізу перекладацьких рішень; метод суцільної вибірки.

Практичне значення магістерського дослідження полягає в тому, що матеріали та висновки можуть бути використані в курсах теорії та практики перекладу, стилістики англійської мови, стилістики української мови, а також можуть бути використані для розуміння складнощів перекладу сленгізму з однієї мови на іншу.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного та практичного), висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про наукову працю, які включають умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, наукової новизни, а також визначають об'єкт, предмет та надають структуру магістерської роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про сленгізми та вульгаризми, як явище у сучасній кіноіндустрії, особливості та методи їх перекладу.

У другому розділі описуються та аналізуються перекладацькі трансформації, що використовуються при перекладі серіалу “Breaking Bad” українською мовою; надаються особливості перекладу вдалих прикладів.

У висновках надаються узагальнені результати проведеного дослідження.

Загальна кількість сторінок 72, кількість використаних джерел 54.

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТЕКСТУ

1.1 Специфіка кінотексту та способи перекладу аудіовізуальних текстів

Чи можна назвати кінофільм текстом? Це питання часто постає перед вченими. Так Є.Б. Іванова відповідає на це питання ствердно.

У кінотексті існують дві семіотичні системи: лінгвістична та нелінгвістична.

Варто зазначити, що лінгвістична система кінотексту представлена не тільки усною складовою, але і письмовою. Безумовно, головним і найвагомим є усний компонент. Але письмовий також заслуговує на увагу, так як включає в себе важливу інформацію. Титри поділяються на ініціальні, фінальні та внутрішньотекстові. Останні частіше за все повідомляють про зміни місця чи часу події у фільмі.

Нелінгвістична ж система включає в себе природні (дощ, вітер, кроки) і технічні (вибухи, аварії) шуми, жести, міміку та пантоніміку.

Існує декілька підстав для класифікації кінотекстів. По-перше, всі кінотексти можна розділити на кінотексти «лінії Люм'єра» (документального напрямку) та «лінії Мел'єса» (художнього напрямку). По-друге, за загальнотекстовими ознаками кінотексти можна згрупувати на основі наступних ознак: за адресатом (беручи за основу вікові ознаки та ступінь відкритості реципієнта); за адресантом (на професійний та аматорський); за ступенем оригінальності сценарію (оригінальний, сіквел, пріквел, сайдквел); за жанром.

Існує багато різноманітних способів передачі аудіовізуальних текстів, і іноді між ними важко провести чітку грань. Деякі дослідники виділяють більш детальні різновиди перекладу аудіовізуальних текстів. Ми розглянемо декілька таких способів і спробуємо розмежувати терміни.

М. Берді виділяє п'ять видів кіноперекладу: синхронний переклад (перекладач вперше бачить фільм разом із глядачем); одноголосий переклад; переклад на два голоси із збереженням звукоряду оригіналу; повний дубляж (переклади, які озвучують професіональні актори, а сам переклад оформлюється синхронно з артикуляцією мови джерела); титри.

Найбільш розповсюдженим видом аудіовізуальним перекладом є дубльований.

Під час закадрового перекладу зберігається первинне озвучення тексту, а поверх накладається версія, що перекладається. Зазвичай озвучуванням перекладу займається носій мови, саме тому у тексті з'являється акцент, який у певній мірі сприяє збереженню національної специфіки фільму.

Наступний тип озвучки – коментування – відрізняється від закадрового перекладу тим, що готується заздалегідь. У цьому випадку проводиться серйозна робота над інтонацією, використовуються складні граматичні структури. Закадровий переклад, навпаки, характеризується великою близькістю до розмовного стилю.

Четвертим типом є вільний виклад. Цей тип не орієнтований на точну передачу тексту оригіналу. Головне під час вибору такої озвучки – адаптувати текст під аудиторію. Вільний виклад є найбільш дешевим видом переозвучування і використовується в основному для перекладу передач, які не представляють великої цінності.

Переклад за допомогою субтитрів має свої недоліки і складнощі. Такий спосіб перекладу передбачає зміну видів мовної діяльності. Очевидно, що при переході від усної мови відбувається втрата інформації. Наприклад, остання ледве може передати те, що несуть в собі логічні наголоси, ритм, інтонація, незакінчені речення. Ще однією слабкою стороною субтитрів є небезпека їх накладення на інші текстові вкраплення. Однак субтитри перешкоджають втраті фільмом аутентичності.

З поширенням телебачення та інтернету все більш затребуваним стає аудіовізуальний переклад. За допомогою цього виду перекладу компанії та їх

аудіовізуальний продукт (бізнес-фільми, реклама) проникають на нові ринки. Завдяки перекладу художніх та документальних фільмів, серіалів, шоу, новинних програм та розважальних каналів відбувається імпорту та взаємозбагачення культур.

За словами О.В. Козуляєва, дослідники теорії перекладу лише відносно недавно дійшли згоди щодо того, що аудіовізуальний переклад є не просто приватним різновидом перекладознавства, але самостійною галуззю досліджень. Насамперед, це довелося зробити, оскільки стало очевидним, що, перекладаючи аудіовізуальні тексти, перекладач робить щось, що йде кардинально врозріз з його звичним досвідом семантичного перекодування смислів, обмеженого лише рамками мови [Козуляєв, 1990. с. 396].

О.В. Козуляєв зазначає, що найбільше перекладачів класичної школи бентежить саме присутність у процесі аудіовізуального перекладу певних обмежень, що виходять за межі мови, і які стосуються побудови, структури та синтаксису візуального ряду творів [Козуляєв, 1990. с. 376].

О.В. Козуляєв наголошує, що аудіовізуальний переклад вимагає від перекладача поєднання навичок, умінь та теоретичних основ кількох наукових дисциплін та професій. Насамперед, аудіовізуальний перекладач повинен вільно володіти іноземною та рідною мовою, мати багатий словниковий запас в обох мовах, солідний запас стійких конструкцій, кліше та фразеологізмів, насамперед рідною мовою, а також достатній загальнокультурний багаж [Козуляєв, 1990. с. 379].

Нерідко це доповнюється ще й необхідністю знайомства з цілісним «референсним світом» серіальних аудіовізуальних творів. Інакше кажучи, аудіовізуальний перекладач повинен враховувати як лінійний і послідовно оброблюваний семантичний контекст промови, а й деякі надмовні цілісні візуальні і смислові конструкції. Відповідно, аудіовізуальний переклад вимагає знання різних стратегій семантичного аналізу, і що найважливіше – семантичного синтезу, що враховують суть та обсяги інформації, що надходять паралельними каналами сприйняття.

Огляд наукової літератури дозволив визначити основні форми аудіовізуального перекладу:

1) субтитри:

- субтитри іноземною мовою;
- двомовні субтитри для країн, де офіційними є дві мови;
- субтитри рідною мовою для слабочуючих;
- супертитри, що використовуються для перекладу театральних та музичних спектаклів;

2) дубляж із синхронізацією артикуляції;

3) закадровий переклад;

4) голосовий опис для слабозорих.

Розглянемо деякі форми аудіовізуального перекладу докладніше.

Субтитрування особливо цінують ті, хто вивчає іноземну мову. Переклад субтитрів має в ідеалі співпадати з озвученим варіантом фільму. Однак насправді компресія тексту становить близько 20-40%, оскільки у глядача має бути достатньо часу, щоб прочитати субтитри. Традиції субтитрування у різних країнах можуть відрізнятися. У Франції, наприклад, субтитри тяжіють до більш повної та правильної писемної мови.

Переваги дублювання полягають у простоті та природності сприйняття. Завдяки хорошему перекладу та вдало підібраним голосам фільм входить у культуру, що приймає, фрази з фільму можуть стати популярними. Недоліки дублювання полягають у тому, що ця форма аудіовізуального перекладу значно дорожча за субтитрування і потребує значного часу. Крім того, складність перекладача становить необхідність фонетичної синхронізації при перекладі.

Під час закадрового перекладу вихідна звукова доріжка не замінюється, а приглушується, але залишається чутною. Переваги закадрового перекладу складаються з швидкості виконання замовлення на переклад; відеоряд полегшує ймовірніше прогнозування та підказує варіанти перекладу.

Таким чином, аудіовізуальний переклад становить труднощі навіть для досвідчених перекладачів. Незважаючи на безперечну важливість обліку візуальних та аудіо-компонентів, адекватна передача вербальної складової тексту та стилістичних характеристик мовлення персонажів є для перекладачів пріоритетним завданням.

1.2 Поняття «сленг» у вітчизняних та зарубіжних публікаціях

У сучасній лінгвістичній літературі існує ціла низка різних визначень сленгу, що нерідко суперечать одне одному. Спірним також є питання про критерії віднесення слів до групи сленгу, оскільки їх межі досі не визначені. В українській мові термін «сленг» часто використовується як синонім слів «жаргон» та «арго», а в англійській мові слово “slang” вживається поряд з такими лексемами, як “jargon”, “argot” та “cant”. Отже, необхідно дати визначення поняття «сленг» та розмежувати сферу застосування термінів «сленг», «жаргон» та «арго» в українській мові та розрізнити поняття “slang”, “jargon”, “argot” та “cant” в англійській мові.

Розглянемо деякі з численних визначень поняття «сленг» у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці.

«Лінгвістичний енциклопедичний словник» визначає сленг як сукупність жаргонізмів, що становлять шар розмовної лексики, що відображає грубувато-фамільярне, іноді гумористичне ставлення до предмета мови. Сленг використовується переважно в умовах невимушеного спілкування і складається зі слів та фразеологізмів, які виникли і спочатку вживалися в окремих соціальних групах, і відображає ціннісні орієнтації цих груп. Ставши загальноновживаними, ці слова часто зберігають емоційно-оцінний характер, хоча ознака оцінки може змінитися [Ярцева, 1990. с. 122].

М.А. Грачова підкреслює, що елементи сленгу або швидко зникають із вживання, або входять до літературної мови, призводячи до виникнення

стилістичних та семантичних відмінностей. Тільки етимологічний аналіз встановлює зв'язок деяких слів літературної мови зі сленгом і виявляє типовий для сленгу в першому значенні характер метафори, що лежить в основі номінації. Широке вживання сленгу огрубляє мову та суперечить нормам та культурі мови.

Проведення межі між сленгом і просторіччям – складне завдання лексикології та лексикографії, оскільки сленг відрізняється лише тим, що виник у окремих соціальних групах, іноді дуже широких. Деякі дослідники, спираючись на традиції англійської лінгвістики, ототожнюють сленг із просторіччям, інші, посиляючись на невизначеність категорії сленгу, взагалі заперечують його існування [Ярцева, 1990. с. 685].

Ю. М. Скребнєв під сленгом розуміє частину лексичного складу мови, що включає широко використовувані і зрозумілі більшості людей слова та вирази, що мають гумористичний та образливий відтінок та складають навмисну заміну слів та виразів нейтрального та високого стилю [Скребнєв, 1994. с. 72]. Дане трактування терміна «сленг» буде використовуватися як робоче визначення в даному дослідженні.

Деякі дослідники цілком заперечують існування сленгу. Так, І. Р. Гальперин відносить існуючі сленгізми до різних лексичних та стилістичних категорій. Автор стверджує, що змішання під одним терміном різнорідних явищ лексико-стилістичного та соціолінгвістичного планів викликає взаємовиключні погляди на сленг і, отже, призводить до беззмістовності самого терміна. І. Р. Гальперин пропонує розуміти під терміном «сленг» той шар лексики та фразеології, який з'являється у сфері живої розмовної мови як розмовні неологізми, що легко переходять у шар загальноживаної літературної розмовної лексики [Гальперин, 1958. с. 11]. Таким чином, автор визначає сленг як лексико-стилістичну категорію неологізмів.

Що стосується англомовних джерел, онлайн-словник “The Free Dictionary” визначає сленг як мову, яка зустрічається у повсякденному та жартівливому мовленні і який зазвичай складається з короткочасних

неологізмів та одиниць мови, які навмисно використовуються замість одиниць стандартної мови для створення додаткової яскравості, гумористичності, нешанобливості тощо. У цьому визначенні підкреслюється той факт, що сленгізми є синонімами для одиниць стандартної мови та використовуються певними групами людей.

Автор «Словника американського сленгу та розмовних висловів» Р. Спірс підкреслює той факт, що термін «сленг» не має такої дефініції, яка б дозволила провести кордон між сленгом та іншими шарами лексики. На його думку, до сленгу належить спеціалізована лексика (*cant, jargon* або *patter*), яку використовують злочинці, наркомани, студенти, безхатченки, шанувальники хіп-хопу, гравці відеоігор, серфінгісти, бодібідери, картярники, журналісти, льотчики, працівники сфери харчування, медичні співробітники, військові тощо. [Spears, 2005. p. 765].

Р. Спірс також використовує у своєму словнику позначку «табу» щодо окремих сленгізмів, але пояснює, що в даному випадку це стосується лише обмеження вживання образливих слів у пристойному суспільстві і не має відношення до загальноприйнятих, культурних табу. Під табуваною лексикою він розуміє слова, які більшість людей намагається не вживати перед широкою аудиторією, оскільки вони можуть бути сприйняті як образливі. Табуована лексика необов'язково є сленгом, але часто до нього належить [Spears, 2005. p. 764].

У цій роботі до табуованої лексики ми відноситимемо слова і висловлювання, які прийнято вживати в пристойному суспільстві, оскільки вони вважаються образливими, грубими і непристойними.

Сленг зазвичай відносять до соціальних діалектів. Під соціальними діалектами розуміють мову певних соціальних груп. Такі відрізняються від загальнонародної мови лише лексикою професійні мови мисливців, рибалок та інших.; групові, або корпоративні, жаргон або сленг учнів, студентів, спортсменів, солдатів та інших, головним чином молодіжних колективів; таємні мови, аргументи декласованих елементів тощо.

Деякі лінгвісти, саме Л.Л. Нелюбін і Н. Галь виділяють проміжні групи лексики, які вони зараховують до сленгу. До цієї групи належать жаргон та вульгаризми. Як було зазначено вище, жаргон (арго) є одним із соціальних діалектів. Жаргон складається з більш-менш довільно вибраних, видозмінюваних та поєднаних елементів однієї або декількох природних мов і застосовується (зазвичай в усному спілкуванні) окремою соціальною групою з метою мовного відокремлення, відокремлення від решти даної мовної спільності, іноді як таємні мови [Нелюбін, 2009. с. 148].

До цієї групи також примикає лексичне поле вульгаризмів. В «Літературній енциклопедії» (2005) вульгаризм визначається як термін традиційної стилістики, що позначає слова або звороти, що застосовуються у просторіччі, але не допускаються стилістичним каноном у літературній мові. У свою чергу, Л.Л. Нелюбін визначає вульгаризм як грубе слово чи вираз, що є поза літературної лексики [Нелюбін, 2009. с. 320].

Трактування поняття “вульгаризм” в англійській літературі частково збігається з визначеннями, що зустрічаються у вітчизняних публікаціях. Так словник “Webster's English Dictionary” визначає вульгаризм як грубе вираження, чи такий вираз, що вживається лише у простій мові і особливо мові некультурних і неосвічених людей.

Таке ототожнення понять грубої мови та мови неосвічених людей, що корениться в етимології самого терміна, є досить поширеним явищем. Характерно, що поняття грубої мови перенесено у наведеному вище визначенні на розмовну мову взагалі. Тим самим будь-яка лексична, морфологічна чи синтаксична особливість розмовної мови може бути кваліфікована як вульгаризм. Так саме і роблять багато зарубіжних лексикологів і стилістів.

За словами Н. Галь до вульгаризмів англійської мови (а нерідко і до жаргонізму і сленгізму) відносять і просторічне “ain't”, і опущення прихованого в таких словах, як here('ere); he('e); herself('erself); і заміна задньонебного носового [ŋ] носовим альвеолярним [n] як, наприклад, raisin'

замість raising, і спотворені слова типу “missu” замість “missis”, а також форма присвійного займенника “me” замість “my” та багато інших. Таким чином, термін «вульгаризм» в англійській лінгвістичній літературі поєднує не лише лексичні, а й морфологічні, синтаксичні та фонетичні явища [Галь, 1980. с. 98].

Л.Л. Нелюбін наголошує, що до вульгаризмів відносяться також і слова, що вимагають евфемізмів для того, щоб висловити потрібне поняття. Вульгаризми такого роду майже не зустрічаються у стилі художньої мови, тим більше в інших стилях літературної англійської мови, і тому вони не мають жодної стилістичної функції [Нелюбін, 2009. с. 45].

Незважаючи на те, що деякі лінгвісти відносять вульгаризми і жаргон до сленгу, в даній роботі ми зупинимось тільки на самому понятті «сленг».

Таким чином, можна зробити висновок про те, що більшість авторів розглядають сленг як соціолінгвістичний феномен, виникнення якого обумовлено взаємодією певних соціальних та професійних груп, внаслідок чого утворився пласт нелітературної розмовної лексики, що відображає особливості мови різних верств суспільства, що характеризується яскравим емоційно-оцінним забарвленням та експресивністю, що застосовується в конкретних комунікативних ситуаціях.

У даній роботі ми розглянемо класифікацію сленгу В.Г. Вілюмана. Цей дослідник, займаючись проблемою сленгу, сформулював деякі його важливі особливості. Автор запропонував розрізняти два види сленгу:

1. Загальний сленг, який перебуває поза літературної мови. Це загальнозрозумілі та широко поширені в розмовній мові образні слова та висловлювання емотивного та оцінного характеру. Такі слова претендують на новизну та оригінальність і виступають як синоніми слів і словосполучення, що існують у літературній мові;

2. Спеціальний сленг – слова того чи іншого професійного чи класового жаргону.

Загальний сленг має низку відмінних рис, які можна виявити при зіставленні висловлювань про сленг зарубіжних англівців:

- 1) зрозумілість та широка поширеність майже у всіх верствах населення;
- 2) яскраво виражений емоційний та оцінний характер;
- 3) переважання експресивної функції над номінативною;
- 4) відносна стійкість протягом тривалого періоду часу.

Спеціальний сленг також має низку відмінних рис:

- 1) неоднорідність походження (жаргон, кент, професіоналізми, варваризми тощо);
- 2) неоднорідність проти фамільярно-розмовної мови;
- 3) наявність фонетичних, морфологічних та синтаксичних особливостей;
- 4) функціональна та генетична відмінність від кента, жаргону та близьких до кента мовних утворень [Вілюман, 1980. с. 23].

Відповідно, загальний сленг є відносно стійкою для певного періоду, широко поширеною і загальнозрозумілою соціальною мовною мікросистемою в просторіччі. Вона досить неоднорідна за своїм генетичним складом і мірою наближення до фамільярно розмовної мови, з яскраво вираженими емоційними та оцінними відтінками, які найчастіше вживаються як глузування з соціальних етичних, естетичних, мовних та інших умов та авторитетів.

Спеціальний сленг – це специфічна лексика та фразеологія соціальних жаргонів, професійних говірок та аргю (кент), злочинного світу. Вивчення цього виду сленгу має здійснюватися в рамках соціолінгвістики (галузь мовознавства, утворена за допомогою синтезу соціології та лінгвістики, яка вивчає питання суспільного існування та суспільного розвитку мови). Спеціальний сленг включає аргю, кент, римований сленг, соціальні жаргони і професіоналізми, а також «чорний сленг» [Вілюман, 1980. с. 47].

Для перекладу зниженої лексики і просторіччя, зазвичай, застосовуються ті прийоми перекладу, що і для перекладу літературної лексики. Насамперед, це два основних шляхи, якими слідує перекладач: прямий і непрямий переклад.

В.В. Сдобников виділяє два перекладацькі прийоми, що належать до першого методу: транскрипція (транслітерація) та калькування. Їх

застосування можливе лише за умови, що значення транскрибованого (транслітерованого) або калькованого слова зрозуміло з контексту та переклад не порушує узуальні норми та принципи адекватності та еквівалентності. В.В. Сдобников підкреслює, що до цього прийому можна вдаватися лише у поодиноких випадках і тоді, коли значення слова зрозуміло читачам без спеціальних коментарів [Сдобников, 2015. с. 98].

Набагато частіше перекладачі вдаються до непрямих способів перекладу чи перекладацьких трансформацій. Основна їхня функція полягає у створенні максимально лексично точного, адекватного перекладу твору за відсутності регулярних мовних відповідностей.

В.Н. Комісаров виділяє такі види трансформацій, як лексична та граматична, а також комплексна. Говорячи про лексичні трансформації, він називає транслітерацію, перекладацьке транскрибування, калькування, деякі лексико-семантичні заміни (модуляцію, конкретизацію та генералізацію). Як граматичні трансформації виступають дослівний переклад (або синтаксичне уподібнення), граматичні заміни (заміни членів речення, форм слова, частин мови) та членування речення. Комплексні трансформації також можна назвати лексико-граматичними. Сюди відносяться експлікація (по-іншому, описовий переклад), антонімічний переклад та компенсація [Комісаров, 1990. с. 143].

Л.С. Бархударов називає чотири типи перетворень (трансформацій), у процесі роботи над перекладом: це перестановки, заміни, опущення, додавання. Прийоми, що використовуються під час перестановки, включають зміну порядку розташування компонентів складного речення, а також зміну місця слів та словосполучень.

До прийомів заміни Л.С. Бархударов відніс компенсацію, синтаксичні заміни у структурі складного речення, заміну частин мови, компонентів речення та словоформ, конкретизацію та генералізацію, членування та об'єднання речення, заміну причини наслідком (і навпаки), антонімічний переклад. Опущення та додавання мають відповідні типи трансформацій –

опущення та додавання [Бархударов, 1975. с. 75]. Розглянемо основні прийоми докладніше.

1. Транскрибування та транслітерація – це прийоми перекладу лексичних одиниць оригіналу шляхом відтворення його форми за допомогою літер мови перекладу. При транскрибуванні відтворюється звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації літерний склад. Провідним прийомом у сучасній перекладацькій практиці є транскрипція із збереженням деяких елементів транслітерації. Оскільки фонетичні та граматичні системи мов значно відрізняються одна від одної, передача форми слова вихідної мови мовою перекладу завжди умовна та приблизна. Для кожної пари мов розробляються правила передачі звукового складу слова вихідної мови, вказуються випадки збереження елементів транслітерації та традиційні винятки правил, прийнятих в даний час.

2. Калькування – це прийом перекладу лексичних одиниць оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем чи слів (у разі стійких словосполучень) – їх лексичними відповідностями у мові перекладу. Сутність калькування полягає у створенні нового слова або сталого поєднання у мові перекладу, що копіює структуру вихідної одиниці. У ряді випадків використання прийому калькування супроводжується зміною порядку елементів, що калькуються. Нерідко в процесі перекладу транскрипція та калькування використовуються одночасно.

3. Лексико-семантичні заміни – це прийом перекладу лексичних одиниць вихідної мови шляхом використання у перекладі одиниць мови перекладу, значення яких збігається зі значенням вихідних одиниць, але може бути виведено їх за допомогою певного типу логічних перетворень. Основними видами подібних замін є конкретизація, генералізація та модуляція – смисловий розвиток значення вихідної одиниці.

а) Конкретизація - лексико-семантична трансформація, при якій здійснюється заміна слова або словосполучення вихідної мови з ширшим предметно-логічним значенням на слово або словосполучення мови перекладу

з більш вузьким значенням. В результаті застосування цієї трансформації створювана відповідність і вихідна лексична одиниця виявляються в логічних відносинах включення - одиниця вихідної мови виражає родове поняття, а одиниця мови перекладу - видове поняття, що входить до неї.

б) Генералізація – лексико-семантична трансформація, під час якої виконується заміна одиниці вихідної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням. Це перетворення є зворотним конкретизації. Прийомом генералізації доводиться користуватися, якщо у мові перекладу немає конкретних понять, аналогічних поняттям вихідної мови.

в) Модуляція (смісловий, логічний розвиток) – лексико-семантична трансформація, за якої здійснюється заміна слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці. Логічний розвиток є найбільш складним прийомом, що вимагає певної майстерності від перекладача. Часто переходить між взаємопов'язаними поняттями перекладачам доводиться знаходити наново у процесі перекладу, що й становить одну зі сторін їхньої творчості.

4. Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – граматична трансформація, у якій синтаксична структура оригіналу перетворюється на аналогічну структуру мови перекладу. Ця «нульова» трансформація застосовується у тих випадках, коли у вихідній мові та мові перекладу існують паралельні синтаксичні структури. Синтаксичне уподібнення може призводити до повної відповідності кількості мовних одиниць та порядку їх розташування в оригіналі та перекладі.

5. Членування речення – граматична трансформація, за якої синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється на дві або більше предикативні структури мови перекладу. Трансформація членування призводить до перетворення простого речення вихідної мови на складне речення мови перекладу, або перетворення простого чи складного речення вихідної мови на два або більше самостійних речення в мові перекладу.

6. Граматична заміна – граматична трансформація, під час якої граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Заміні може піддаватися граматична одиниця вихідної мови будь-якого рівня: словоформа, частина мови, член речення, речення певного типу. У процесі перекладу завжди відбувається заміна форм вихідної мови формами мови перекладу. Але граматична заміна, як трансформація, має на увазі не просто вживання в перекладі форм мови перекладу, а відмову від використання форм мови перекладу, аналогічних вихідним, оскільки вони не дозволяють здійснити адекватний переклад.

7. Антонімічний переклад – це лексико-граматична трансформація, за якої здійснюється заміна ствердної форми в оригіналі на негативну в перекладі або, навпаки, негативною на ствердну. Це супроводжується заміною лексичної одиниці вихідної мови одиницею мови перекладу із протилежним значенням.

Слід також згадати прийоми перекладу вульгаризмів та жаргонізмів, до яких належать евфемістичний та дисфемістичний переклад. Цими прийомами користуються, якщо у тексті оригіналу зустрічаються вульгаризми і нецензурна лексика. В.В. Сдобников зазначає, що таку лексику особливо складно перекладати, оскільки перекладач може відчувати деяку незручність і бажання дотриматися максимум пристойності та такту, перекладаючи при цьому часом нейтрально та спотворюючи стиль. Евфемістичний переклад полягає у заміні слів оригіналу, що несуть сильну або грубу експресію на слова з менш сильною експресією у перекладі [Сдобников, 2015. с. 326].

Підсумовуючи, хотілося б зазначити, що вибір перекладачем того чи іншого прийому під час передачі значення сленгізму повинен залежати від ступеня експресивності слова, і навіть від його використання.

1.3 Поняття «сленг» у вітчизняних та зарубіжних публікаціях

Слід зазначити, що текст перекладу, призначений для подальшого озвучування, потребує додаткової адаптації. Дана адаптація повинна відбуватися на різних рівнях для того, щоб текст перекладу замінив собою текст оригіналу, тим самим створюючи ілюзію того, що аудіовізуальний текст було спочатку створено мовою оригіналу.

У цьому розділі ми докладно розглянемо зміни, що відбуваються з текстом при озвучуванні і дамо вказівки, які могли б виявитися корисними для перекладачів та редакторів, які мають справу з перекладом та адаптацією аудіовізуальних текстів, призначених для подальшого озвучування.

Спочатку необхідно коротко розповісти про специфіку роботи, виконану нами. Переклад аудіовізуальних текстів, призначених для озвучування, відбувається у кілька етапів:

1) Якщо є монтажний лист або текст діалогів фільму (звичайно виконаний у вигляді субтитрів мовою оригіналу), то необхідно звірити його з оригіналом, виправивши, при необхідності помилки, розшифрувавши і додавши в текст оригіналу елементи, що відсутні. Якщо ж тексту оригіналу немає, то перший етап перекладу кіно являє собою розшифровку та запис тексту перекладеного аудіовізуального матеріалу.

2) Переклад отриманого тексту. При виконанні перекладу необхідно спиратися не тільки на текст, а й на аудіовізуальний матеріал, тому що, по-перше, екстралінгвістична, що міститься в ньому інформація (вирази осіб, жести) може вплинути на переклад, а по-друге, необхідно паралельно редагувати текст, щоб він не сильно відрізнявся за обсягом від оригіналу та не суперечив візуальному ряду (якщо персонаж вимовляє фразу, роблячи негативний жест, то у цьому місці можна використовувати антонімічний переклад, тобто перекладати негативне речення ствердним, тому що це порушить цілісність сприйняття перекладу).

2) Редагування тексту перекладу.

3) Озвучення аудіовізуального тексту. При накладанні на оригінал текст піддається повторному редагуванню, під час якого виправляється та адаптується тривалість звучання фраз за рахунок збільшення або зменшення кількості складів, порядок слів у реченні, текст редагується для досягнення більшої зручності виголошення. А якщо текст озвучується професійними акторами, то присутність перекладача під час озвучування необхідна, щоб він вносив зміни до перекладу, не допускаючи спотворення оригіналу.

Слід зазначити, що цей вид роботи зазвичай не входить до компетенції кіноперекладача, однак у нашому випадку вона виконувалася нами самостійно.

4) Робота зі звуковою доріжкою аудіовізуального матеріалу: очищення від шумів, редагування часу звучання таким чином, щоб фрази оригіналу та перекладу звучали максимально синхронно, зменшення гучності оригінальної звукової доріжки в такий спосіб, що вона не заважала сприйняттю перекладу, але й не звучала надто тихо для сприйняття звуку оригіналу, необхідного під час перегляду (шуми, фонова музика).

Дуже велика кількість перетворень під час озвучування викликана розбіжністю часу звучання фрази мовою перекладу та фрази, складеною мовою, що перекладає. Викликано це тим, що текст, переклад якого виконується письмово, не може бути спочатку адаптований для звукової реалізації та вимагає для цього окремої обробки.

При перекладі текстів з англійської мови українською можуть спостерігатися дві протилежні тенденції: текст оригіналу перевищує обсяг тексту перекладу або текст перекладу перевищує обсяг тексту оригіналу. Причини цього явища такі:

1) Англійська мова більш схильна до аналітизму, а українська ж – до синтетизму. Отже, середня кількість складів в українських словах перевищує таких самих англійських. Тобто обсяг тексту при перекладі з англійської мови українською може збільшуватися.

2) Англійській мові більш властиві повні речення, в тому числі і в розмовній мові (а сценічна мова є стилізацією під живу розмовну мову), у той час як в українській розмовній мові часто використовуються неповні речення та еліipsis. Отже, текст, при перекладі з англійської мови українською може вийти більш коротким, ніж у оригіналі.

В даному випадку текст перекладу вимагає зменшення обсягу. Слід зазначити, що зменшити обсяг тексту можна різними способами, які ми розглянемо далі, однак слід робити це таким чином, щоб зробити втрати інформації мінімальними або ж уникнути їх.

Тут і далі ми виділятимемо три колонки в кожній з таблиць із прикладами. Колонка «оригінал» містить у собі уривок оригінал тексту. Колонка «первинний переклад» містить у собі переклад, виконаний до озвучення у письмовій формі. У колонці "в озвучуванні" знаходиться остаточний варіант перекладу, що являє собою початковий переклад, який пройшов додаткове виправлення адаптоване для озвучування. Саме цей варіант перекладу є остаточним і його можна почути у звуковій реалізації в аудіовізуальному тексті, переклад якого розглядається у цій роботі.

Способи зменшення обсягу тексту під час озвучування:

1) Заміна більш короткими синонімами або синонімічні конструкціями:

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
That's it, we're done, right?	Саме. У вас все?	Так. У вас все?
Oh you know, I'd love to but I gotta run.	О, я б з задоволенням, та тільки мені треба йти.	О, я б з радістю, та тільки мені треба йти.
Well half my business is internet auctions.	Добру половину доходу я отримую від інтернет-продажів.	Половину доходу я від інтернет-продажів отримую.

У цих прикладах видно, що при озвучуванні, якщо текст перекладу перевищує текст оригіналу за часом вимови, він вимагає скорочення часу звучання. У цьому випадку скорочення часу звучання відбувається за рахунок підбору більш коротких синонімів, при цьому необхідно, щоб ці синоніми

були еквівалентними словами і виразам оригіналу не лише за семантикою, а й за стилем.

2) Зміни типу або структури речення:

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
What was that?	І що це?	Що?
No I did it all online.	Ні, в Інтернеті купив	Через Інтернет.

У цих прикладах ми бачимо, що з озвучуванні нам доводиться змінювати синтаксис таким чином, щоб час звучання перекладу скоротився і приблизно почав дорівнювати часу звучання оригіналу. При цьому втрати фактуальної інформації немає.

У цих прикладах видно, що при подібних перетвореннях, змінюється сама структура речення: у даних прикладах, односкладові поширені речення перетворюються на односкладові нерозповсюджені. Це явище можливе, тому що текст кіно представляє собою практично суцільний діалог, а мова акторів стилізована під розмовну мову, отже, при перекладі можливе використання еліпсису, характерного для розмовної мови.

3) Опущення інформації

Під опущенням інформації ми розуміємо повне видалення її з тексту. Слід зазначити, що цей варіант вирішення проблеми невідповідності часу звучання оригіналу та перекладу є менш бажаним, ніж попередні два, через те що при цьому відбувається втрата інформації.

а) Опущення релевантної інформації

Під релевантністю інформації ми розуміємо її характеристику, чи несе в собі ця інформація значеннєве навантаження, необхідне для розуміння ситуації спілкування та контексту.

Оригінал	Початковий	В озвучуванні
-----------------	-------------------	----------------------

	переклад	
You'll like her. She's single.	Тобі вона сподобається. До речі, вона незаміжня	До речі, вона незаміжня.

В даному випадку нам доводиться жертвувати реченням заради скорочення часу звучання перекладу. Слід зазначити, що це речення, хоч і є частиною жарту, проте при його опущенні, сенс жарту зберігається. Крім того, необхідно зберегти саме другу частину інформації, тому що надалі вона отримає розвиток.

б) Опущення менш релевантної інформації:

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
Look, what happened... I'm sure it wasn't your fault.	Але, я впевнений, ви не винні.	Я впевнений, ви не винні.
This feeling, this feeling you get when you think Lisa's here, can you describe it to me?	Ось, це почуття, через яке ви думаєте, що Ліза досі тут. Постарайтеся його описати.	Це почуття, через яке ви думаєте, що Ліза досі тут... Постарайтеся його описати.
You've burnt your garlic bread	До речі, у тебе хліб згорів.	У тебе хліб згорів

У даних прикладах ми спостерігаємо опущення елементів, що містять менш релевантну інформацію, і без яких можна обійтися, пожертвувавши ними заради скорочення часу звучання перекладу.

Слід зазначити, що у даних прикладах усі опущені елементи є вступним словом, тобто словами для більш логічного чи експресивного вираження думки. Проте слід зазначити, що це лише окремий випадок подібного роду елементів. Цілком припустимо, що поза тексту нашого перекладу у ролі менш релевантної інформації можуть виступати й інші мовні одиниці. Явище опущення інформації з різною релевантністю обумовлене типом тексту, що

перекладається. Письмовий текст більш обмежений у засобах виразності, ніж його усна реалізація, що супроводжується відеорядом, отже опущені елементи можуть бути компенсовані у відеоряді (поза, міміка, жести) або в аудіодоріжці (інтонація).

Текст оригіналу перевищує текст перекладу за часом звучання

1) Додавання менш релевантної інформації:

а) Вставка речень, які не несуть у собі смислове навантаження для розуміння сюжету:

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
Well I've been directed by my superiors to try to resolve your differences with Mr. Dresden so there's no further dispute...	Мене сюди направило начальство, щоб залагодити ваш конфлікт з містером Дрезденом.	Мене сюди направило начальство, щоб залагодити ваш конфлікт із містером Дрезденом. Я хотіла б...
Fine. Is that it?	Усе?	Ага. Це все?
Please, tell Mr. Harding my thoughts are with him. What he went through, no father should... forgive me if I don't show you out.	Передайте Містеру Хардінг мої співчуття. Це жахливе горе... Вибачте, що не проводжу.	Передайте Містеру Хардінг мої співчуття. Це жахливе горе... Ворогу такого не побажаєш. Вибачте що не проводжу.
This is not random! This was me, okay	Я не перший що попався!	Я не перший-ліпший! Розумієш?

У цих прикладах бачимо, що з озвучуванні нам доводиться змінювати час звучання перекладу у більшу сторону, таким чином, щоб воно збігалось з часом звучання оригіналу.

Однак нам необхідно додати дані фрази не тільки для того, щоб збільшити час звучання перекладу, при цьому не суперечити оригіналу та не доповнюючи його якоюсь фактуальною інформацією і не порушуючи стилістику оригіналу, але і для того, щоб провести синхронізацію.

Розглянемо дані вище приклади.

У першому прикладі ми додали фразу «Я хотіла б ...», тим самим не тільки добившись збільшення тривалості звучання монологу, але й синхронізувавши переклад із оригіналом, де чоловік обриває іншого на півслові, не даючи закінчити останню фразу.

У другому прикладі ми додали вигук «ага» і поширили первісне речення. Тим самим ми досягли не лише збільшення тривалості звучання перекладу, але й синхронізували його з жестом (кивком головою), який робить актор при проголошенні цієї репліки.

У третьому випадку довелося вводити репліку, якої не було в оригіналі, проте яка не порушувала б ні смислову, ні стилістичну єдність висловлювання. Крім того, дана репліка відповідає і вимогам, що пред'являються синхронізації оригіналу та перекладу, тому що під час її виголошення актор робить скорботний вираз обличчя та хитає головою.

У четвертому прикладі додається одна фраза, яка, як і в попередніх трьох прикладах, збільшує тривалість звучання перекладу і сприяє синхронізації оригіналу та перекладу. Друга фраза оригіналу вимовляється актором із роздратуванням, їй супроводжує відповідна міміка та жести, отже поява подібної фрази в даному місці цілком допустима.

б) Вставка слів, словосполучень або конструкцій, що не несуть у собі смислового навантаження для розуміння сюжету

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
Are you feeling a cold spot or whatever you people call it?	Є холодна пляма, або як її там?	Є тут холодна пляма, або як її там?
Like I left the house with the stove on, or that there's something out there than I'm supposed know.	Наче я з дому пішов і газ не вимкнув... Або ніби я пропустив щось важливе.	Наче я з дому пішов і газ не вимкнув... Або ніби я пропустив щось дуже важливе.

Smashed into pieces	Розбив.	Розбив, точніше
Would you show me?	Покажете?	Ви не покажете?
A lesser vanishing... Cora pentagrams; shamanistic exorcism.	Ритуал вигнання... пентаграмою Корі... Шаманський екзорцизм...	Ритуал вигнання... за допомогою... пентаграми Корі... Шаманський екзорцизм...

У наведених вище прикладах можна побачити, що при озвучуванні, в випадку, якщо час звучання тексту оригіналу менше часу звучання тексту перекладу, то один із варіантів збільшення часу звучання тексту перекладу – вставка в текст перекладу слів та словосполучень, які могли б, не додаючи нової фатуальної інформації, дозволити нам збільшити тривалість звучання перекладу.

Наприклад, у перших трьох випадках ми збільшували тривалість звучання оригіналу шляхом вставки в нього прислівників та вступних слів, які не спотворюють сенс оригіналу, але додають йому обсяг.

У четвертому прикладі ми вставили займенник та негативну частинку, при цьому змінивши тип речення з односкладового на двоскладне, проте сенс і комунікативна функція оригіналу під час перекладу повністю збереглися.

У п'ятому прикладі ми збільшили час звучання перекладу за допомогою більш експліцитного висловлювання даної думки: заміни орудного відмінка у значенні знаряддя дії (*casus instrumentalis*) словосполученням «за допомогою пентаграми Корі». Три крапками в даному прикладі позначені паузи, які робить актор у процесі виголошення фрази.

2) Заміна синонімами та синонімічними конструкціями

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
----------	---------------------	---------------

I got a line at your soul and I can do it anytime, anywhere, no matter who you jump into.	Навіть не намагайся ще в когось вселитись.	Навіть не намагайся переселитися в когось іншого.
Wondering if I'm going to survive; knowing I might not. Gives me ulcers.	Ненавиджу ворожіння: виживу чи ні.	Терпіти не можу ворожіння: виживу або ні?

У даних прикладах ми спостерігаємо збільшення часу озвучування за рахунок збільшення обсягу тексту, що призначений для озвучування. Відбувається це за рахунок підбору довших синонімів. Крім того, в першому прикладі ми спостерігаємо зміну актуального членування речення, що, таким чином щонайменше, впливає на збереження сенсу оригіналу. При цьому необхідно, щоб після перетворень текст залишався еквівалентний оригіналу.

3) Повтор уже наявної інформації

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
Harry, Harry, that is black magic and you cannot afford to dabble in the black.	Гаррі! Гаррі, це чорна магія, а ти не повинен їй користуватися!	Гаррі! Гаррі, це чорна магія, а ти не повинен чорною магією користуватися!
When... Promise you will never lie to me about anything ever again.	Коли вийду... Обіцяй, що більше ніколи не будеш мені брехати.	Коли вийду... Обіцяй, що більше ніколи не будеш мені брехати. Ніколи.
I can't do that.	Не можу.	Та не можу я! Не можу

У наведених вище прикладах ми бачимо, що збільшення обсягу тексту, призначеного для озвучування відбувається за рахунок повтору вже наявної у тексті інформації, цим не додаючи нової інформації в тексті, але при цьому збільшуючи його обсяг. Побічним ефектом тут є посилення експресивності висловлювання у першому та третьому прикладах, однак дана експресивність цілком доречна за рахунок того, що вона узгоджується з грою

акторів у аналізованих нами епізодах. Крім того, існує можливість змінити стиль тексту, як це сталося у другому випадку, де зайва повнота речення призводить до створення книжності, характерної для писемного мовлення, а не для діалогу, яким є текст кіно.

Згідно з нашими спостереженнями, цей прийом можна використовувати тільки в тому випадку, якщо мовна ситуація не зазнає змін у момент, коли необхідно вимовляти фразу, що містить у собі повтор уже відомої інформації, тобто не відбувається різка зміна сцени та плану або манери гри акторів. Крім того, із вищевказаних прикладів витікає висновок, що найбільш логічним та доречним було б використати повтор інформації, що є ремою у попередньому висловлюванні, як це сталося у другому та третьому прикладах, або ж можна використовувати повтор реми, проте ставити речення з цим повтором у реченні.

Зміни щодо синхронізації оригіналу та перекладу

Ці зміни відбуваються для створення ілюзії, ніби аудіовізуальний текст створювався мовою перекладу, у свою чергу текст, який вимовляють актори, максимально синхронізується із текстом, що накладається поверх нього (псевдодубляж) або замість нього (Дубляж).

1) Інтернаціоналізми та власні імена повинні звучати в оригіналі та перекладі синхронно.

При виконанні дубляжу необхідно застосовувати даний прийом, тому що таким чином можна синхронізувати мову з артикуляцією акторів.

При виконанні псевдодубляжу цей прийом необхідно застосовувати, тому що. реципієнт чує приглушену оригінальну аудіодоріжку, отже необхідно, щоб оригінальна звукова доріжка та аудіодоріжка з перекладом максимально збігалися, по-перше, для того, щоб оригінальна аудіодоріжка не розсинхронізувалася, по-друге для збігу артикуляції, а недотримання обох цих правил веде до того, що порушується ілюзія, що актори кажуть мовою перекладу.

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
-----------------	----------------------------	----------------------

Blown to bits by one of Chicago's most eligible bachelors, Edward Miller	Вбив його Едвард Міллер, найзавидніший наречений Чикаго	Убив його завидний наречений Чикаго, Едвард Міллер.
But Harry, Miller's rolling in money.	Міллер має багато грошей.	Гаррі! У Міллера багато грошей.
Harry, you're screwing with the wrong people	Це помилковий слід, Гаррі.	Гаррі, це хибний слід,.

2) Синхронізація мови персонажів із жестами

Синхронізація мови персонажів з жестами – ще один важливий фактор створення ілюзії, що цей текст спочатку створювався мовою перекладу. Під синхронізацією ми розуміємо:

- a) Синхронізацію за часом. Якщо актор робить жест, супроводжуючи його коментарем, то фраза в тексті перекладу повинна бути побудована таким чином, щоб текст, супроводжуючий цей жест відповідав часовим рамкам, у яких проводиться цей жест.
- b) Власне синхронізація жесту і його супроводжуючі репліки. Репліки не повинні суперечити їх супроводжуваним жестам, отже використання перекладацьких трансформацій у цій ситуації неприйнятно.

Зміни, спричинені труднощами відтворення перекладу

На думку І. Б. Голуб, «найбільш загальна стилістична вимога, що висувається до фонетичного боку мови, - вимога благозвучності. Благозвучність передбачає найбільш досконале з точки зору розмовляючих цією мовою, поєднання звуків, зручне для вимови та приємне для слуху. Вимоги благозвучності мають бути узгоджено з фонетичними особливостями конкретної мови. Благозвучність завжди обумовлена своєрідністю фонетики даної національної мови. Неблагозвучне все, що не властиве мові, що виходить за її рамки».

Труднощі для вимовлення є наступними поєднаннями звуків:

- 1) Ненавмисна алітерація

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
He got what he deserved	Отримав по заслугах.	За заслугами одержав.
And I can, what, provide that somehow?	А я йому що, можу якось допомогти?	А я йому що, якось допомогти можу?
Okay, this bee in your bonnet - kill it!	Досить цю маячню нести!	Досить нести цю маячню!

2) Ненавмисне опущення

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
None of that matters because he's dead and she wasn't in need of any vengeance or anything else...	Але це вже не має значення, адже він помер давно... Так і не хотіла вона мститися, або ще чогось...	Але це вже не має значення, адже він помер давно... Так і не хотіла вона ні мстити, ні ще чогось...
None of that matters because he's dead and she wasn't in need of any vengeance or anything else...	Так гаразд, містере Дрезден, я поліції це вже сто разів показував	Так гаразд, містере Дрезден, я поліції вже сто разів показував.

Стилістичні зміни під час перекладу

Слід зазначити, що мова кіно є стилізацією під живу розмовну промову, якій Л. К. Граудіна та Є. Н. Ширяєв дають таке визначення: «спонтанна літературна мова, що реалізується в неофіційних ситуаціях за безпосередньої участі тих, хто розмовляє з опорою на прагматичні умови спілкування».

1) Неповні речення

З погляду синтаксису, розмовний стиль характеризується наявністю неповних речень. Л. К. Граудіна та Є. Н. Ширяєв вважають, що «Неповними є речення із незаміщеними синтаксичними позиціями, які є сигналом того, що

необхідний для комунікації сенс повинен бути витягнутий або з контексту, або з ситуації, або із загального для загальних знань або фонових знань».

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
What was that?	І що це?	Що?
No I did it all online.	Ні, в Інтернеті купив.	Через Інтернет.

У цих прикладах ми бачимо зміну синтаксису: перетворення неповного поширеного речення в неповне непоширене. Фактуальна інформація та мовленнєва цілеустановка при цьому зберігаються.

2) Інверсія

Розмовний стиль характеризується особливим порядком слів, який є вільнішим, ніж порядок слів у інших стилях. Прямий порядок слів може звучати надто книжково, гладко. Саме інверсія дозволяє стилізувати текст під розмовну мову. Під інверсією ми розуміємо «зворотній порядок слів, що дозволяє виділяти елемент речення, що потребує уваги».

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
Go to the library, read the newspapers. They covered it pretty well.	Сходи у бібліотеку, почитай у газетах. Про нього тоді багато писали.	Сходи в бібліотеку, в газетах почитай. Про нього тоді багато писали.
Uh, this guy... what's his name?	А як звати вбивцю?	Ну так. А вбивцю як звать?
Gus Boone. He served 5 years for aggravated assault and he got out and he killed a girl the next day. He got what he deserved. Blown to bits by one of Chicago's most	Гас Бун. Напад з обтяжливими. П'ять років. Вийшов, і наступного дня дівчинку вбив. Отримав по заслугах. Вбив його Едвард Міллер,	Гас Бун. Напад з обтяжливими. П'ять років. Вийшов, і наступного дня дівчинку вбив. По заслугах одержав. Убив його завидний

eligible bachelors, Edward Miller.	найзавидніший наречений Чикаго.	наречений Чикаго, Едвард Міллер.
And I can, what, provide that somehow?	А я йому що, можу якось допомогти?	А я йому що, якось можу допомогти?
So, the Egyptian tablet is stolen by Boone, who is then killed by a man with the same interests. Don't you think that's a little suspicious?	А те, що Бун украв єгипетську табличку, а вбила його людина з подібними інтересами. Тобі це не здається злегка підозрілим?	А те, що Бун украв єгипетську табличку, а вбила його людина з подібними інтересами. Тобі це трохи підозрілим не здається?

Слід зазначити, що зміна порядку слів стала можливою завдяки усній реалізації тексту. Саме можливість інтонаційного виділення реми дозволяє нам широко використовувати даний прийом при перекладі.

3) Повторення актуальних компонентів

Оригінал	Початковий переклад	В озвучуванні
I can't do that.	Не можу.	Та не можу я! Не можу.
Okay. Boone, put that gun down because you don't know what you're messaging with, all right? Just put the gun down.	Спокійно. Бун, поклади пістолет. Ти не розумієш, у що вплутався.	Спокійно. Бун, поклади пістолет. Ти не розумієш, у що вплутався. Поклади пістолет.
When... Promise you will never lie to me about anything ever again.	Коли вийду... Обіцяй, що більше ніколи не будеш мені брехати.	Коли вийду... Обіцяй, що більше ніколи не будеш мені брехати. Ніколи.

На думку Граудіної та Ширяєва, дана характеристика властива розмовній мові, тому її використання при перекладі аудіовізуальних текстів дозволяє нам створити більш повну стилізацію під розмовну мову. Отже, повторення актуальних компонентів, що в даних прикладах виконує ще й

функцію збільшення тривалості, і синхронізацію перекладу з оригіналом, надає вищезгаданим фразам більш розмовний характер.

Використання всіх вищезгаданих прийомів дозволяє нам вирішити прагматичне завдання – створити ілюзію того, що цей аудіовізуальний текст був спочатку написаний мовою перекладу.

Порівняльний аналіз типів змін під час озвучування

Провівши озвучування аудіовізуального тексту та проаналізувавши типи змін у ході даного процесу, ми дійшли висновку, що різні типи даних змін не є рівнозначними, одні з них є більш кращими, порівняно з іншими.

Найменш переважними є зміни, за яких відбувається втрата інформації: опущення та зміна типу чи структури речення. Рекомендується використовувати їх лише в тому випадку, коли застосування інших типів змін неможливе.

Інший тип змін, від якого слід утримуватись – додавання інформації. При введенні в текст інформації, що не міститься в ньому, відбувається спотворення оригіналу, що суперечить самому визначенню поняття «переклад».

Деяко кращим варіантом змін при озвучуванні є заміна синонімами та синонімічними конструкціями або повтор вже наявної в тексті інформації. Відбувається це за рахунок того, що в даному випадку втрати інформації є мінімальними або відсутні, при цьому нова інформація в текст не приноситься або приноситься, але на мінімальному рівні. Недоліком цього способу зміни тексту під час озвучування є можлива зміна стилістики тексту, при використанні слів та виразів, які є синонімами, але мають різну стилістичну забарвленість.

Щодо змін, що стосуються синхронізації оригіналу та перекладу, всі вони необхідні, тому що створюють ілюзію, що цей аудіовізуальний текст спочатку створювався мовою перекладу.

Зміни, пов'язані з труднощами відтворення перекладу, поряд зі стилістичними змінами – необхідна частина роботи з текстом. Ці зміни

допомагають полегшити сприйняття тексту перекладу. під час перегляду аудіовізуального тексту.

Ще одна невід'ємна частина змін тексту під час озвучування – стилістичні зміни. Ці зміни є необхідними в процесі перекладу аудіовізуального тексту, так як дозволяють максимально стилізувати текст перекладу під розмовну мову, тим самим посилюючи ілюзію того, що цей аудіовізуальний текст був спочатку створений іноземною мовою.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що зміни при озвучуванні не є рівнозначними з погляду їх переваги при озвучуванні, отже необхідно по можливості знизити використання найменш переважних з них при перекладі та редагуванні аудіовізуальних текстів, призначених для подальшого озвучування.

У цьому розділі ми розглянули етапи перекладу аудіовізуальних текстів, призначених для озвучування, зміни, що відбуваються з текстом перекладу в процесі озвучування та дали практичні рекомендації щодо вирішення основних проблем, що виникають при накладенні тексту перекладу на текст оригіналу.

Додаткове виправлення при озвучуванні необхідне, тому що воно дозволяє максимально адаптувати текст перекладу для озвучення таким чином, щоб у реципієнта створювалося враження, що цей аудіовізуальний тест було створено мовою оригіналу. Для цього необхідно було максимально синхронізувати текст на всіх рівнях. Крім того, зважаючи на усну реалізацію тексту перекладу, він повинен піддаватися додатковому стилістичному редагуванню та редагуванню, необхідного для досягнення благозвучності.

РОЗДІЛ 2

СПОСОБИ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ В АНГЛОМОВНИХ ТЕЛЕСЕРІАЛАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Аудіовізуальний переклад та його особливості

З поширенням телебачення та інтернету все більш затребуваним стає аудіовізуальний переклад. За допомогою цього виду перекладу компанії та їх аудіовізуальний продукт (бізнес-фільми, реклама) проникають на нові ринки. Завдяки перекладу художніх та документальних фільмів, серіалів, шоу, програм новинних та розважальних каналів відбувається імпорт та взаємозбагачення культур.

За словами О.В. Козуляєва, дослідники теорії перекладу лише відносно нещодавно дійшли згоди щодо того, що аудіовізуальний переклад є не просто приватним різновидом перекладознавства, але самостійною галуззю досліджень. Насамперед, це довелося зробити, оскільки стало очевидним, що, перекладаючи аудіовізуальні тексти, перекладач робить щось, що йде кардинально врозріз з його звичним досвідом семантичного перекодування смислів, обмеженого лише рамками мови [Козуляєв, 2007. с. 396].

О.В. Козуляєв зазначає, що найбільше перекладачів класичної школи бентежить саме присутність у процесі аудіовізуального перекладу певних обмежень, що виходять за межі мови, і які стосуються побудови, структури та синтаксису візуального ряду творів [Козуляєв, 2007. с. 376].

О.В. Козуляєв наголошує, що аудіовізуальний переклад вимагає від перекладача поєднання навичок, умінь та теоретичних основ кількох наукових дисциплін та професій. Насамперед, аудіовізуальний перекладач повинен вільно володіти іноземною та рідною мовою, мати багатий словниковий запас в обох мовах, солідний запас стійких конструкцій, кліше та фразеологізмів,

насамперед рідною мовою, а також достатній загальнокультурний багаж [Козуляєв, 2007. с. 379].

Нерідко це доповнюється ще й необхідністю знайомства з цілісним «референсним світом» серіальних аудіовізуальних творів. Інакше кажучи, аудіовізуальний перекладач повинен враховувати як лінійний і послідовно оброблюваний семантичний контекст промови, так і деякі надмовні цілісні візуальні і смислові конструкти. Відповідно, аудіовізуальний переклад вимагає знання різних стратегій семантичного аналізу, і що найважливіше – семантичного синтезу, що враховують суть та обсяги інформації, що надходять паралельними каналами сприйняття [Козуляєв, 2007. с. 45].

Огляд наукової літератури дозволив визначити основні форми аудіовізуального перекладу:

1. Субтитри:

- субтитри іноземною мовою;
- двомовні субтитри для країн, де офіційними є дві мови;
- субтитри рідною мовою для слабочуючих;
- супертитри, що використовуються для перекладу театральних та музичних спектаклів;
- 2. дубляж із синхронізацією артикуляції;
- 3. закадровий переклад;
- 4. голосовий опис для слабозорих.

Розглянемо деякі форми аудіовізуального перекладу докладніше.

Субтитрування особливо цінують ті, хто вивчає іноземну мову. Переклад субтитрів має в ідеалі співпадати з озвученим варіантом фільму. Однак насправді компресія тексту становить близько 20-40%, оскільки у глядача має бути достатньо часу, щоби прочитати субтитри. Традиції субтитрування у різних країнах можуть відрізнятися. У Франції, наприклад, субтитри тяжіють до більш повної та правильної писемної мови.

Переваги дублювання полягають у простоті та природності сприйняття. Завдяки хорошему перекладу та вдало підібраним голосам фільм

входить у культуру, фрази з фільму можуть стати популярними. Недоліки дублювання полягають у тому, що ця форма аудіовізуального перекладу значно дорожча за субтитрування і потребує значного часу. Крім того, складність перекладача становить необхідність фонетичної синхронізації при перекладі.

Під час закадрового перекладу вихідна звукова доріжка не замінюється, а приглушується, але залишається чутною. Переваги закадрового перекладу складаються з швидкості виконання замовлення на переклад; відеоряд полегшує ймовірне прогнозування та підказує варіанти перекладу.

Таким чином, аудіовізуальний переклад становить труднощі навіть для досвідчених перекладачів. Незважаючи на безперечну важливість обліку візуальних та аудіо-компонентів, адекватна передача вербальної складової тексту та стилістичних характеристик мовлення персонажів є для перекладачів пріоритетним завданням.

2.2 Аналіз перекладу сленгізмів у матеріалі українською мовою

У процесі перекладу, особливо перекладу сучасних фільмів і телевізійних серіалів, виникають так звані «проблемні точки», на які слід звернути увагу. До таких особливостей сучасних художніх аудіовізуальних текстів належить частотне використання розмовної лексики та сленгу. У суспільстві використання сленгу (доречно й у певній ситуації) перестав бути обов'язково чимось неприйнятним чи образливим. Швидше навпаки: грамотне використання сленгу є показником саме культурного рівня, а не відсутності культури; отже, таке володіння комунікативною ситуацією свідчить про досить високу мовну компетенцію того, хто говорить.

Метою даної праці є вивчення труднощів, що виникають під час перекладу українською мовою сленгізмів, які у англійських телевізійних

сералах. Матеріалом для дослідження послужив американський телевізійний серіал «Пуститися берега» (Breaking Bad), а також їх переклади українською мовою, виконані студіями озвучування «Так Треба Продакшн». Варто відзначити, що поняття адекватності перекладу тлумачиться надто дослівно. Оскільки слово «адекватний» має значення «однаковий, тотожний», то терміну «адекватність» взагалі почали уникати, вживаючи замість нього термін «еквівалентність», тобто «рівнозначність». В обох випадках йдеться про одне і те ж – ступінь відповідності текстів – оригінального і перекладного, які в ідеалі мають бути тотожними, зрозумілими та зберігати перше закладене значення у назву. Вибір серіалу обумовлений наявністю великої кількості сучасних сленгізмів в мові персонажів.

«Пуститися берега» (Breaking Bad) — американська телевізійна кримінальна драма, що транслювалася з 20 січня 2008 року по 29 вересня 2013 року кабельним каналом AMC. Протягом п'яти сезонів, що складаються з 62 епізодів, глядачі знайомляться з історією Уолтера Уайта (Браян Кренстон), шкільного вчителя, у якого діагностували неоперабельний рак легенів. Разом зі своїм колишнім учнем Джессі Пінкманом (Аарон Пол) він починає виробляти та продавати метамфетамін, щоб забезпечити фінансове майбутнє своєї сім'ї. Творцем та виконавчим продюсером серіалу став Вінс Гілліган. «Пуститися берега» завоював широке визнання критиків і був визнаний одним із найкращих американських телесеріалів усіх часів. Серіал був удостоєний безлічі нагород, серед яких шістнадцять премій «Еммі», дві премії «Золотий глобус», п'ять премій Гільдії кіноакторів США, шість премій Гільдії сценаристів США, дві премії Гільдії режисерів Америки, дві премії Гільдії продюсерів США, дві премії «Супутник», одна премія ВАФТА, п'ять премій Асоціації телевізійних критиків та шість премій «Вибір телевізійних критиків». За виконання головної ролі Браян Кренстон отримав чотири премії «Еммі» за найкращу чоловічу роль у драматичному телесеріалі. Аарон Пол був тричі нагороджений премією «Еммі» за найкращу чоловічу роль другого

плану. Ганна Ганн була двічі відзначена премією «Еммі» за найкращу жіночу роль другого плану [38].

Культовий серіал "Пуститися берега" або "Breaking Bad" у більшості країн так і залишився без перекладу, тому що локалізатори не зуміли підібрати потрібне значення у національній мові. У деяких країнах дійшло до смішного і навіть просто вульгарного перекладу. Якщо перекладати назву серіалу українською мовою буквально, то вийде щось на кшталт «зриватися, ставати поганим». Проте досвідчені лінгвісти переклали його як фразеологічний оборот – «пуститися в усі тяжкі», тому він і отримав назву в україномовній локалізації «Пуститися берега». Цей переклад вважається одним з найближчих за змістом.

На першому етапі роботи ми відібрали приклади сленгізмів і з першого сезону серіалу «Пуститися берега» та перевірили відібрані одиниці за компетентними лексикографічними джерелами для того, щоб верифікувати їхню приналежність до групи сленгу. Далі ми шукали переклад за двомовними словниками та коментували перекладацькі рішення спеціалістів студії «Так Треба Продакшн». На наступному етапі ми розібрали вульгаризми у серіалі та способи їх перекладу українською мовою.

Розглянемо основні способи перекладу англійської лексики сленгу українською залежно від способу освіти вихідної лексичної одиниці.

Багато сленгізму утворюються шляхом диференціації значень загальноживаних нейтральних слів. У наступному прикладі із серіалу «Пуститися берега» наведено діалог між Джессі та його знайомим:

Jessy: How was the party?

Rich: It was ace!

Джессі: Як тусовка?

Річ: Просто вогонь!

Слово *ace* має українські еквіваленти «ас», «туз» «вогонь», «супер», «бомба», проте в даному випадку вихідний сленгізм носить оцінний характер, тому можна сказати, що перекладач зробив правильний вибір. Але, крім

підбору еквівалента, перекладач звертається до такого прийому, як опущення. Опустивши граматичну основу у реченні другого персонажа, перекладач зміг передати сенс висловлювання і надати йому емоційного забарвлення.

Найчастіше слова, що належать до групи сленгу, також можна зарахувати до вульгаризмів. Так, у наступному діалозі між героїнями серіалу «Пуститися берега» використовується складно-складовий сленгізм з використанням вульгаризму *cock* («статевий член») та укороченого терміна *kleptomaniac* («клептоман, людина з хворобливою схильністю здійснювати крадіжки»):

Scyler: Going out with Jane tonight?

Mari: I'm not going out with cock-kleptos!

Скайлер: Ідете гуляти з Джейн сьогодні?

Mari: Я не гуляю з тими, хто уводить моїх хлопців!

У цьому прикладі перекладач використовує описовий переклад, який вживається в тих випадках, коли немає жодної іншої можливості передачі мовної одиниці внаслідок відсутності еквівалентів та аналогів у мові перекладу. Не бажаючи перекладати англійський сленгізм за допомогою українського вульгаризму, перекладач замінює його фразою з метонімією, що дозволяє тлумачити значення вихідного слова. На жаль, цей переклад є менш виразним, ніж оригінал.

Розглянемо ще один приклад із серіалу:

Jesse: You are crazy! How can you talk to the man who squizzled me?

Джессі: Та ти чокнутий! Як ти можеш говорити з чуваком, який в мене стріляв?

Слово *squizzle* має значення «стріляти з пістолета», але в даний час це слово вже не вживається у повсякденному мовленні. Для перекладу цього слова перекладач використовує нейтральну відповідність. За допомогою даного прийому він правильно передає сенс слова, але не передає його емоційне та стилістичне забарвлення. Як видно при перегляді серіалу, мова персонажа Джессі Пінкмана рясніє сленгізмами, наприклад: «чокнутий»,

«чувак» і т.д., тому було б доцільніше перекласти слово *squizzle* сленгізмом або жаргонізмом, зрозумілим українському глядачеві:

Джеcсі: Та ти чокнутий! Як ти можеш говорити з чуваком, який шмаляв у мене?

У наступному реченні з серіалу також використовується сленгізм, створений відповідно до продуктивної моделі за допомогою додавання суфіксу *-ful*:

Walter: Is that true?

Jesse: Stop looking at me that way! Your eyeful is burning me...

Волтер: Це правда?

Джеcсі: Та не дивись на мене так! Пропалюєш своїм довгим поглядом.

І тут перекладач використовував описовий переклад. З його допомогою перекладачі донести до україномовного глядача сенс фрази, проте висловлювання українською мовою звучить дещо пишномовно. Ми пропонуємо використовувати при перекладі неологізм та перебудувати структуру вихідної фрази:

Волтер: Це правда?

Джеcсі: Харе свій погляд на мене спрямовувати! Дірку пропалиш.

Іноді використання під час перекладу неологізму призводить до того, що глядач не одразу може його розшифрувати, що призводить до ситуації когнітивного дисонансу. Розглянемо приклад із серіалу:

Walter: May be it's time for froday?

Уолтер: Може вже настав стрижень?

В даному випадку при перекладі українською мовою слова *froday* (*fro* – «стрижка-афро», “*day*” – «день») перекладач використовує прийом семантичного неологізму, щоб донести до україномовного глядача вихідне значення, при цьому зберігаючи гру слів. Однак у разі для україномовного глядача переклад незрозумілий. На нашу думку, в даному випадку краще використовувати описовий переклад:

Уолтер: Може, пора постригтися?

Розглянемо ще один яскравий приклад сленгізму:

Jesse: Are you looking to get stabbed?

Джеcсі: Ти нариваєшся?

Онлайн-словник слів та фраз англomовного сленгу Urban Dictionary дає визначення виразу “get stabbed” - a phrase used when the extreme hatred for someone results in the desire for that person to be impaled with a sharp object, commonly a knife [Urban Dictionary]. В даному випадку перекладач вважав за потрібне перекласти вираз “get stabbed” емоційно-зabarвленим, але в той же час загальним словом «нариваєшся», використовуючи у своєму перекладі аналога. Аналог – це результат перекладу з аналогії у вигляді вибору одного з кількох можливих синонімів.

Розглянемо ще один приклад перекладацької трансформації:

Jesse: I've got to do some restorative justice bollocks with him.

Джеcсі: Я повинен перетерти з ним терки з цього з приводу.

Згідно з онлайн-словником слів і фраз англomовного сленгу Urban Dictionary слово “bollocks” [Urban Dictionary] має різні значення в основному з грубою експресією, такі як:

1. “something rubbish”
2. “a falsehood or series of lies”
3. “something great”
4. “the best possible”
5. “testicles”
6. “exclamation on making a error”.

Отже, перекладач під час перекладу замінив значення цього слова. Можна сказати, що перекладач використовував прийом смислового розвитку. Він уникнув грубої експресії, разом з тим підібрав такий стилістично-нейтральний сленговий вираз, який передає нам образ героя та його дуже цікавий діалект.

Багато сленгізму утворюються шляхом диференціації значень загальноновживаних нейтральних слів. Розглянемо приклад із серіалу, де один із персонажів критикує іншого:

Jesse: Get off your butt, you bum!

Джеcсі: Посунь свою задницю, нероба!

Bum - слово, що відноситься до розмовного пласта лексики, яке позначає «ледар», «нероба», «лоботряс». В даному випадку перекладач обрав найбільше значення цього слова і переклав його за допомогою різновиду функціонального перекладу – підбору часткового еквівалента. Еквівалент є словом або словосполученням, що мають повну відповідність в іншій мові. Еквіваленти бувають повними (що покривають значення іншомовного слова повністю) та частковими (відповідність відноситься лише до одного із значень); абсолютними (що належать до того ж функціонального стилю і мають таку ж експресивну функцію, що і слово вихідної мови) та відносними (відповідними за значенням, але мають інше стилістичне та/або експресивне забарвлення).

Розглянемо приклад перекладу сленгізму, який вживається замість слова yes:

Walter: Are you going out tonight?

Jesse: Cha!

Уолтер: Плани на вечір?

Джеcсі: Ага!

Як бачимо, перекладач використовує як відповідність для сленгізму cha розмовне слово «ага». Заміна не є рівноцінною, проте знижений характер лексики збережений.

У попередній главі згадувалося, що в групі сленгу часто зустрічаються слова, що належали колись до пласта піднесеної лексики, але набули нових значень. Розглянемо кілька прикладів перекладу сленгізму подібного роду.

Jesse: Last week I saw him lunting.

Джеcсі: Минулого тижня я бачив, як він ішов і курил люльку.

Дієслово to lunt має значення «йти і курити трубку» і є застарілим сленгізмом. Перекладачеві вдалося правильно передати сенс висловлювання, але не вдалося передати височину цього слова та мету його використання в

даній ситуації. Ми пропонуємо наступний варіант перекладу: «Тиждень тому я бачив, як він крокував вулицею і димів люлькою.».

В даному випадку для передачі емоційного забарвлення слова та його височини ми звернулися до такого прийому, як додавання. У тексті оригіналу часто залишається багато смислових елементів, які недостатньо яскраво виражені і не зовсім зрозумілі. Вони можуть бути ретрансльовані мовою перекладу за допомогою додаткових лексичних одиниць. Найчастіше прийом включення до тексту лексичних доповнень пов'язані з деякими стилістичними завданнями, які переслідує перекладач, і навіть прагматичними чинниками. Наприклад, таким фактором може бути бажання перекладача підкреслити своєрідну гру слів в оригінальному тексті, яка погано передається за допомогою засобів звичайного перекладу. В даному випадку ми додали стилістично забарвлені слова «крокував» і «димів» для більшої експресивності перекладеного речення.

У цьому прикладі описується сцена, коли персонажі розглядають привабливу дівчину:

Jesse: Look how flippercanorious she is...

Джеесі: Тільки подивися, як вона елегантна.

Слово flippercanorious є синонімом лексеми *elegant* і має високе стилістичне забарвлення, але використовується героями явно іронічно. Перекладач підбирає українську відповідність, що збігається з англійським словом за значенням, але програє йому у виразності.

Однією з найпродуктивніших моделей словотвору групи сленгу є суфіксація. У наступному прикладі із серіалу один із персонажів вживає неологізм, утворений за допомогою негативної приставки *un-*:

Saul: Hey man, did you read that book too?

Jessie: Are you kidding me? I'm an unbookoholic.

У разі перекладач скористався антонімічним перекладом. Антонімічний переклад є заміну будь-якого поняття, вираженого в оригіналі, протилежним поняттям у перекладі з відповідною перебудовою всього висловлювання задля

збереження постійного плану змісту. Використання антонімічного перекладу дозволило зберегти зміст та стилістичне забарвлення висловлювання, проте позбавило його лаконічності. Ми пропонуємо варіант антонімічного поморфемного перекладу:

Соул: Чувак, ти теж читав цю книгу?

Джессі: Знущаєшся? Я книгофоб.

У наступному прикладі сленгізм *freshener* перекладається за допомогою функціонального аналога «першокурсник»:

Luis: Please let me say...

Jessie: I'm not dealing with fresheners...

Луїс: Дозвольте мені сказати...

Джессі: Я з першокурсниками не зв'язуюсь...

Лексема «першокурсники» передає презирливе ставлення, тому ми вважаємо такий переклад цілком доречним.

У серіалі також часто зустрічаються сленгізми-гібриди – слова, складені з частин кількох лексем. Так, у наступному прикладі, один із персонажів серіалу, бажаючи досадити своєму знайомому, а інший персонаж дорікає йому:

Jane: Jesse, stop gloatgramming please!

В даному випадку перекладач використовував сленгізм-кальку, що вже закріпився в українській мові, але йому не вдалося повністю розкрити зміст висловлювання, тому що слово *to gloatgram* означає викладати пости в інстаграм з метою похвалитися своїм гарним життям. Ми пропонуємо наступний варіант перекладу:

Джейн: Джессі, припини хвастограмити!

В даному випадку ми використовували семантичний неологізм – нове слово або словосполучення, вигадане перекладачем, що дозволяє передати змістовий зміст мовної одиниці. Від калькування цей спосіб відрізняється відсутністю етимологічного зв'язку з оригінальним словом. Завдяки

семантичному неологізму нам вдалося передати як значення, і стилістичне забарвлення вихідної лексеми.

Багато дослідників відносять до групи сленгу використання у письмовій промові цифр і букв замість слів та речень. Зазвичай такі поєднання демонструються в телесеріалах, коли глядач бачить на екрані смс-повідомлення, якими обмінюються персонажі, наприклад:

Jesse: No, 10Q

Джеcсі: Ні, дякую.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що, незалежно від способу утворення сленгізму, українські перекладачі намагаються відтворити стилістичне забарвлення вихідних слів під час перекладу. Тим не менш, у деяких випадках це неможливо, тому перекладачі вдаються до генералізації або описового перекладу.

Аналіз матеріалу: що досліджується дозволяє зробити наступні висновки:

Для перекладача під час руху від одного виду аудіовізуального перекладу до іншого необхідно враховувати візуальні та референсні фактори під час перекладу аудіовізуальних творів. При цьому очевидно, що перекладач на найвищих стадіях аудіовізуального перекладу здійснює саме семантичний синтез смислових потоків, а не переклад.

Була розглянута класифікація типів АВП М. Берді, згідно з якою існує п'ять типів кіноперекладу: робота синхроніста, який дивиться фільм уперше, разом із глядачами, і має якнайточніше передати зміст; один актор чи сам перекладач озвучує весь фільм; фільм озвучують два актори - чоловік і жінка, і при цьому чути звукоряд оригіналу; дубляж, коли фільм озвучують актори за ролями, і необхідно змінити мову так, щоб потрапити в артикуляцію; субтитри, які зазвичай мають на увазі певний рівень компресії тексту, оскільки глядач повинен встигнути прочитати їх.

Крім того, була розглянута класифікація АВП Дж. Манді, згідно з якою субтитри іншою мовою (interlingualsubtitling), що готуються для кіно та відео; субтитри одночасно двома мовами (bilingualsubtitling) для таких двомовних

країн, як Бельгія; субтитри тією ж мовою (intralingualsubtitling) для слабочуючих; дубляж, коли переклад важливо синхронізувати з артикуляцією акторів (lip-synchronization або lip-sync); накладення голосу (voice-over) в основному під час перекладу документальних фільмів та інтерв'ю; супертитри (surtitling) – субтитри, які глядачі бачать над сценою або на спинках передніх крісел у театрі; голосовий опис (audiodescription) того, що відбувається на сцені для людей з вадами зору.

Були проаналізовані основні перекладацькі трансформації, серед яких: транскрибування, транскрипція, калькування, лексико-семантичні заміни, генералізація, модуляція, членування речення, граматична заміна, антонімічний переклад, евфемістичний переклад та дисфемістичний переклад.

Аналіз перекладу відібраних одиниць сленгізму дозволив зробити висновок про те, що для перекладу сленгізму перекладачі використовують різні способи перекладу: семантичний неологізм, описовий переклад, еквівалент, функціональний аналог, опущення, додавання тощо.

2.3 Вульгаризми у кінотексті

Як ми вже зазначали вульгаризми - це грубі або брутально-лайливі слова й вирази, що відзначаються різко негативним стилістичним забарвленням, експресивністю. У художній кіноіндустрії вживаються для надання мові просторічно-побутового колориту, як засобу моральної, соціально-політичної характеристики персонажів.

Розглянемо приклад:

Jane: If there is one thing I hate, it's the movies.

Джейн: Якщо я щось і ненавиджу, це кіно.

Англійське movies належить до розмовного стилю (зниженого регістру), а український еквівалент - до нейтрального, оскільки в українській

спеціального стилістичного еквівалента для *movies* немає. Тому тут був використаний прийом компенсації, що виражається у заміні стилістично забарвленого слова на нейтральне.

Найбільш частотними лексичними замінами стали конкретизація, калькування та смисловий розвиток. Так, конкретизація застосовується при передачі слів із широкою семантикою:

Jesse: “I’m such an idiot!”

Джессі звертається до себе, намагаючись підкреслити дурість своїх дій; зберігаючи акцент на дурості, перекладачі конкретизують цю лексичну одиницю, підкреслюючи також стать того, хто говорить:

Джессі: «Я такий дурень!»

Калькування застосовується у разі відсутності варіантної відповідності:

Jesse: He’s such a little ass-kisser.

Лексема *ass-kisser* складається з двох частин, кожна з яких у зафіксованій послідовності передається окремо за допомогою варіантних відповідностей, злиття яких утворює в перекладі лексему «підлизень»

Джессі: Який він підлизень

Транслітерація та транскрипція не були використані у зв’язку з неможливістю репрезентативного відображення плану змісту та плану вираження вульгарної лексики, яка в більшості випадків потребує культурної адаптації, неможливої при використанні даних прийомів.

Змістовий розвиток використовується в контекстах, які неможливо перекласти за допомогою варіантних відповідностей та граматичних замінівнаслідок ризику втрати сигніфікативного компонента. Так, “Shut up!” в українському перекладі представлений як «Да пішов ти!». Ця модуляція заснована на інтенціях мовця, що прагне позбутися співрозмовника, що й реалізується в перекладі.

У категорії граматичних замінів був використаний лише один вид перекладацьких трансформацій – заміна частини мови, що пояснюється необхідністю у структурній зміні речень, що містять вульгарну лексику.

Наприклад, у реченні “Do I look like I'm some kind of fucking knob?” використовується прикметник “fucking”, що є вульгаризмом-інтенсифікатором з преважаючою конотативною функцією; зберігаючи інтенцію автора у вираженні негативного ставлення до описуваного об'єкту і ступінь вираження емоцій, перекладачі трансформують цей прикметник у вигук-інтенсифікатор, маючи в перекладі: «Я, дідько, що на придурка схожий?». Така заміна може вважатися репрезентативною, оскільки вигук «дідько» має яскраве експресивне забарвлення, що показує роздратування того, хто говорить.

Комплексні лексико-граматичні заміни є компенсацією. Так, фраза “There's no bullshit with you”, в перекладі якої робиться опущення «З тобою не до жартів», компенсує «З тобою не до жартів» у перекладі наступного речення “Fucking emo!” за допомогою додавання вигуку-інтенсифікатора: «Ах ти, дідько, емо вошивий!», з метою збереження експресивного забарвлення мови персонажа.

Також розглянемо види перекладацьких трансформацій, що застосовуються під час роботи з кожною з перерахованих груп вульгарної лексики. Так, вульгаризми-інтенсифікатори були переважно передані за допомогою граматичних заміні, що включають членування речень та заміну частин мови. Переважне використання граматичних заміні пояснюється тим, що вульгаризм цієї підгрупи, як правило, є «залежним» елементом синтагми, отже перекладачеві необхідно вирішувати труднощі на рівні словосполучення. Також для передачі вульгаризмів-інтенсифікаторів використовувалися варіантні відповідності та опущення.

Для перекладу вульгаризмів-афективів найчастіше використовувалося цілісне перетворення, внаслідок високого рівня культурної обумовленості лексем, що описуються. Також використовувалися варіантні відповідності. З однаковою частотністю застосовувалися синтаксичне уподібнення та опущення. Найменш поширеною перекладацькою трансформацією для роботи з вульгаризмами є смисловий розвиток.

Проаналізуємо перекладацькі прийоми. Використовувані під час роботи з кожною з груп смислових вульгаризмів.

Так, вульгаризми-образи передавалися переважно за допомогою варіантних відповідностей, що мають потенційну можливість знаходження збігу обсягів значень в англійських лексем та їх українських відповідностей. Також застосовувалися заміни частин мови. Найменш поширеними трансформаціями стали цілісне перетворення та калькування.

Вульгаризми, що позначають фізіологічні процеси, як правило, були передані за допомогою варіантних відповідностей, що пояснюється обмеженістю кількості процесів, які вважаються непристойними. Також використовувалися опущення та цілісне.

Для передачі вульгаризмів, що називають заборонені частини тіла, перекладачі переважно використовували варіантні відповідності, так як вульгаризми підгрупи, що описується, є або термінами, вжитими в невідповідному ситуаційному контексті, або їх сленговими заміниками. Також використовувалося цілісне перетворення та опущення.

Вульгаризми широкої семантики передавалися, зазвичай, за допомогою варіантних відповідностей. Також перекладачі застосовували заміну частин мови та цілісне перетворення.

Отже, при передачі вульгарної лексики використовувалися такі види перекладацьких трансформацій: лексичні трансформації, представлені конкретизацією, калькуванням, смисловим розвитком; граматичні заміни, представлені замінами частин мови; лексико-граматичні трансформації, подані компенсацією. Також використовувалися прийоми цілісного перетворення та опущення. Однак найпоширенішим методом роботи з вульгарною лексикою став пошук варіантної відповідності.

Однією з основних функцій вульгарної лексики є коннотативна функція, що полягає у вираженні ставлення того, хто говорить до так званого предмета дійсності, отже, рівень збереження конотації в перекладі безпосередньо впливає на збереження комунікативного ефекту. При цьому номінативна

функція (властива більшості лексем) також має бути вірно передана у перекладі вульгарної лексики. Для збереження репрезентативності на мікрорівні повинні бути чітко передані дві сторони мовного знаку: денотат та сигніфікат. Для правильної передачі плану змісту та плану вираження, а також збереження репрезентативності на макрорівні використовуються перекладацькі трансформації.

Вульгарна лексика має деякі внутрішні підрозділи, які потрібно досліджувати окремо у зв'язку з їх різним функціональним навантаженням та цілями використання у тексті.

Стилістичні вульгаризми є дуже великою групою текстів у даному серіалі. Розглянемо приклад вульгаризму “joker”. Відповідно до Oxford dictionary of English, дана лексема має значення: людина, яка розповідає жарти. Отже, позаконтекстуальне використання цієї лексеми не може наділити її вульгарним відтінком. Однак у тексті серіалу лексема joker використовується у контексті наступного речення: “Check this joker out!”. Ситуаційний контекст має на увазі негативне ставлення того, хто говорить до людини, якого він називає “joker”, що пов'язано з діями останнього (Джессі штовхає автомат з їжею). В даному випадку ситуаційний контекст показує, що лексема “joker” не має безпосереднього зв'язку з жартами та веселощами, а навпаки показує дурість і дитинство званого об'єкта. Отже, у перекладі дана лексема перетвориться на лексему «дурень» у реченні: «Гей, ти подивися цього дурня!». Отже, варіантне відповідність «дурень» є репрезентативним, оскільки чітко відбиває денотат і відповідає необхідному плану висловлювання.

Таким чином, стилістичні вульгаризми не становлять особливих перекладацьких складнощів, тому що для правильної передачі вульгарної лексики цієї групи достатньо звернути увагу на ситуаційний контекст, щоб виявити яку саме конотацію несе лексема. Для передачі лексичних вульгаризмів можна використовувати як варіантні відповідності, так і перекладацькі трансформації, виходячи з можливостей збереження репрезентативності.

Група лексичних вульгаризмів є більш великою, у зв'язку з чим вульгаризми цієї групи варто розділити на більш дрібні підгрупи, відповідні їх денотативному змісту і функціональній меті.

Першим необхідним поділом стане поділ вульгаризмів на три групи, згідно з функціями, які вони виконують: вульгаризми-афекти, вульгаризми - інтенсифікатори, смислові вульгаризми

До вульгаризму-афектів, як правило, відносять богохульства, прокляття і вирази, близькі до вигуків. Відмінною рисою вульгаризм-афектів є відсутність безпосереднього денотату. Інакше кажучи, даний пласт лексики можна назвати вульгаризмами-супроводниками емоцій, оскільки вони застосовуються у промові з метою експлікації емоційного стану персонажів.

Основною відмінністю вульгаризмів-афектів є наявність превалюючої експресивної функції, безпосередньо пов'язаної з емоційним самовираженням.

Примітно, що вульгаризми даної підгрупи найчастіше супроводжують негативні емоції, такі як переляк, гнів, невдоволення, жаль та ін. не мають жодного денотату, проте мають яскраве експресивне забарвлення, що показує невдоволення і жаль персонажа. Українською мовою цей афектив передано як «Ось лайно!». Словосполучення, використане в перекладі, має схожу конотацію і виражає ті ж емоції, що і англійський афектив. У разі використовується варіантне відповідність у перекладі, оскільки лексеми *shit* і «лайно» збігаються у обсягах значень. Однак цей переклад може завадити збереженню репрезентативності на макрорівні, не будучи повністю культурно адаптованим, тому що у ситуаційному контексті звучить штучно.

Тим не менш, вульгаризми-афективи також можуть бути використані для вираження позитивних емоцій, наприклад, здивування і радощі. Так, вираз «Oh, shit man!», який вимовляє наркодилер, висловлює подив вчинку героя. Тобто у перекладі має бути передана емоція подиву, щоб зберегти репрезентативність. Українською мовою цей афектив передано як «Ну ніфіга собі!». Таким чином, даний афектив культурно адаптований і має необхідну конотацію здивування та обурення. Однак у перекладі використана лексика

значно зниженого реєстру. З одного боку, це може бути виправдано ситуаційним контекстом, який має на увазі грубе спілкування людей, що належать до робітничого класу. З іншого боку, лексема “shit” є широко вживаною і сприймається нейтрально англомовними реципієнтами, у зв'язку з чим, в українському перекладі дана лексема може бути передана більш нейтральною відповідністю, наприклад, «Ну ніфіга собі!». Нагадаємо, що ситуаційний контекст безпосередньо впливає на план вираження лексем у перекладі, у зв'язку з чим представлений переклад може вважатися репрезентативним.

Переведення афективів в аудіовізуальному матеріалі полегшено внаслідок наявності можливості вловлювання інтонаційних патернів, що вказують на вид емоції, що виражається.

Вульгаризми-супроводники емоцій мають найбільш яскраво виражену культурну обумовленість. Таким чином, при виборі варіантної відповідності або застосуванні перекладацьких трансформацій необхідно приділяти особливу увагу забезпеченню природності мови.

У серіалі «Пуститися берега» для передачі вульгаризмів-афективів використовуються такі перекладацькі трансформації: смисловий розвиток, синтаксичне уподібнення, цілісне перетворення. Використовуються також опущення та варіантні відповідності.

На прикладі досліджуваного матеріалу виявлено, що для передачі вульгаризм-афектів може бути використаний смисловий розвиток. Наприклад, за допомогою смислового розвитку переданий вульгаризм “Fuck's sake!”, що вимовляється Джессі, що показує своє невдоволення діями Уолтера. Джессі використовує цей вульгаризм з метою показати свою огиду та повне нерозуміння дурних і недоречних дій товариша. В українському перекладі глядач почує «Сучий син!». Смисловий розвиток у разі виконано з урахуванням емоційного стану промовця, і навіть об'єкта, що викликав описуване емоційний стан. Лексема, використана в перекладі, має денотат, на відміну від оригінального афективу. В українській версії слова Джессі стають

грубішими, а україномовний реципієнт вловлює інтенції образи, чого не відбувається при перегляді серіалу англійською мовою. Проте, використавши смисловий розвиток для введення денотату, перекладачі чітко відображають конотацію, тобто сигніфікативний бік мовного знаку.

Іншим варіантом перекладу вульгаризму “Fuck's sake!” за допомогою смислового розвитку є «Та який же ти мудак!». Джессі, роздратований ситуацією, що склалася, в якій винен Уолтер, вимовляє цей афектив, щоб підкреслити відчуття безвиході і злості, проте, як у першому прикладі, чоловік не прагне образити іншого персонажа. Таким чином, використання смислового розвитку, при якому відбувається заміна вульгаризму-афектива на смисловий вульгаризм-образа, не може вважатися повністю репрезентативною на лексичному рівні, оскільки спотворює план змісту оригінальних виразів.

Іншою перекладацькою трансформацією для передачі вульгаризмів-афективів українською є синтаксичне уподібнення. Наприклад, вульгарний вигук “What the fuck?” має кілька варіантів перекладу, заснованих на вказаному прийомі: «Що за фігня?», «Що за маячня?»; Зниженість регістру визначається рівнем освіченості та культурної вихованості персонажа. Зазначимо, що у разі синтаксичне уподібнення доречно, оскільки з допомогою нього перекладачеві вдається правильно відбити план висловлювання, унаслідок чого цей переклад можна вважати репрезентативним.

Найбільш поширеною перекладацькою трансформацією є цілісне перетворення, яке застосовується з метою культурної адаптації. Наприклад, афект “Shit!”, який вимовляє Джессі, коли бачить поліцейських, в українському перекладі перетворюється на вигук «Ох, їжачки». Заміна зроблена на основі однакової емотивності обох лексем. При перекладі афектива перекладач керувався лише контекстом ситуації, що визначає емоційний стан героя.

Таким чином, репрезентативність на лексичному рівні зберігається, так як за відсутності безпосереднього денотату чітко відображається

сигніфікативний зміст. Також переклад не суперечить критеріям репрезентативності на макрорівні, оскільки не порушує функціонально-стилістичні характеристики тексту, що звучить, і є культурно обґрунтованим.

Іншим прикладом може послужити “Oh, shit man!”, вимовляється наркодилером, неприємно здивованим приходом поліції в нічний клуб для пошуку наркотиків. В україномовній версії серіалу глядач почує «Ну ніфіга собі!». Цей спосіб вираження подиву є культурно адаптованим, проте він позбавлений частини коннотативного аспекту, пов'язаного безпосередньо з негативом ситуації. Проте цей недолік компенсується інтонаційним наповненням під час озвучування. Як і в першому випадку, наведені афекти мають лише опосередкований зв'язок з урахуванням емоційного стану персонажа. Однак у другому прикладі перекладач вирішує знизити реєстр вибраних лексем у зв'язку з необхідністю створення мовної характеристики наркодилера, який представляє бандитське угруповання. Репрезентативність на мікрорівні зберігається, оскільки план висловлювання передано досить точно. Переклад можна вважати репрезентативним на макрорівні, оскільки дотримуються жанрово-стилістичні особливості тексту.

Одним із найбільш релевантних прикладів є переклад фрази-афектива “for the fuck's sake”. Персонаж незадоволений тим, що його товариші повільно сідають у машину, хоча обставини зобов'язують діяти швидше. У Urban Dictionary наведений вираз пояснюється як “A mixture between for wtf and confusion, with a little bit of annoyance mixed in”. Іншими словами, вигук говорить про те, що персонаж не може повністю контролювати ситуацію, а це його дратує. Українською мовою словосполучення передано як «Твою мати!». Використовуване вигук говорить про схвильованість людини що його вимовляє, а також показує деяке невдоволення і переляк. Переклад вірно відбиває сигніфікативний компонент, унаслідок чого його можна вважати репрезентативним.

Таким чином, цілісне перетворення - найбільш влучний метод для перекладу вульгарних лексичних одиниць, що виконують роль афективів,

оскільки трансформація забезпечує репрезентативність як на мікро, так і на макрорівні та сприяє культурній адаптації.

Найменш ефективним з погляду збереження репрезентативності є прийом опущення. Вульгаризми-афекти показують емоції персонажів, а також їхнє ставлення до того, що відбувається навколо. Отже, опущення не дозволяє україномовному глядачеві зрозуміти емоційну реакцію персонажів. Однак при роботі з аудіовізуальним матеріалом завжди є відеоряд, який також сприймається глядачем, внаслідок чого прийом опущення може бути компенсований зображенням. Також необхідно враховувати, що при роботі з аудіовізуальним матеріалом перекладач має обмеження у вигляді вимовлення фрази, що іноді зобов'язує відмовитися від передачі менш значущих компонентів, тобто вульгаризмів-афективів на користь лексем з більш значним денотатом. Так, у ситуації діалогового спілкування, коли персонаж запитує: “Why are you all dressed like retards?”, він не встигає отримати відповідь через швидку зміну подій і вигукує “Fuck!”. Персонаж наляканий і не розуміє, що відбувається. Реципієнт легко може визначити його емоційний стан завдяки представленому відеоряду, що компенсує відсутність даної лексеми в перекладі. Таким чином, опущення негативно впливає на збереження репрезентативності у письмовому тексті, проте може бути використане в аудіовізуальному перекладі, внаслідок наявності зображення.

Ще одним методом перекладу вульгаризмів-афективів є використання варіантних відповідностей. Так, вульгарна лексема “shit” має кілька варіантів перекладу: «От же лайка! Ось лайно!». Дані варіанти перекладу чітко відбивають план висловлювання оригіналу, оскільки повною мірою демонструють обурення персонажів, їх переляк і невдоволення. Відповідно до Oxford Dictionary of English, вигук “shit” визначається як “a swear word that many people find offensive, used to show that you are angry or annoyed”. Підібрані перекладачами відповідності ґрунтуються на деякому збігу одного з лексико-семантичних варіантів лексеми «лайно» з одним із лексико-семантичних варіантів лексеми “shit”. У словнику С.І. Ожегова «лайно» у переносному

значенні визначається як «вираз про кого-чим-н. непридатному, бридкому». Значення лексем збігаються в повному обсязі, оскільки в українській мові досліджувана лексема немає конотацією гніву. Крім того, лексема «лайно» не має позначки вигуку. Отже, при використанні вищезгаданих варіантних відповідностей не відбувається культурної адаптації, у зв'язку з чим мова персонажів стає неприродною. Таким чином, без безпосереднього денотату при передачі вульгаризмів-афективів варіантні відповідності здатні допомогти в збереженні репрезентативності на мікрорівні через передачу експресивного аспекту. Однак використання може ускладнити збереження репрезентативності на макрорівні, оскільки можуть бути порушені функціонально-стилістичні особливості тексту.

Таким чином, найбільш підходящим прийомом перекладу вульгарних лексем-афектів є використання цілісного перетворення, так як дана перекладацька трансформація забезпечує збереження репрезентативності як на мікро, так і на макрорівні. Також для відносно репрезентативного перекладу можуть використовуватися смисловий розвиток та синтаксичне уподібнення. Прийом опущення негативно впливає на збереження репрезентативності на макрорівні, проте візуальний ряд вирішує проблеми, що виникають. Застосування варіантних відповідностей передачі вульгаризмів-афективів небажано, оскільки переклад унаслідок відсутності культурної адаптації може бути нерепрезентативним як на мікро-, і макрорівнях.

2.4 Вульгаризми-інтенсифікатори та методи їх перекладу

Вульгаризми-інтенсифікатори мають схожі властивості з вульгаризмами-афективами. Ця підгрупа вульгарної лексики найчастіше відрізняється відсутністю денотативного компонента. Крім того, вульгаризми-інтенсифікатори, так само, як і вульгаризми-афекти, виконують експресивну

функцію, визначають ставлення того, хто говорить до об'єкта, його емоційний стан.

Досліджувана група вульгарної лексики має деякі важливі особливості. По-перше, крім експресивної функції, дані лексеми мають також конотативну функцією, яка полягає у вираженні ставлення до предмета дійсності. По-друге, ці лексеми, як правило, існують у контексті речення, у зв'язку з чим їхній переклад може викликати труднощі як на лексичному рівні, так і на рівні словосполучень, а також цілих речень.

Наприклад, у розмові телефоном персонаж використовує вираз “Boring as fuck”, бажаючи підкреслити рівень нудьги. Лексема fuck позбавлена денотату, проте має негативну конотацію, показуючи високий рівень ознаки. Тобто fuck використовується в реченні як інтенсифікатор. Запропонований вислів представляє труднощі як на рівні лексики, так як лексема fuck має широку семантику, так і на рівні словосполучення та цілого речення, внаслідок проблем, які можуть виникнути при доборі сполучуваності в українській мові. Перекладачі вирішують дані проблеми за допомогою членування речень та застосування варіантної відповідності. В українському перекладі реципієнт почує: «Нудьга, просто капець». Результатом перекладу стали два односкладові речення, з'єднані безсоюзним зв'язком. Крім того, лексема fuck була передана за допомогою варіантної відповідності «капець».

У аналізованому серіалі при передачі вульгаризмів-інтенсифікаторів використовуються такі перекладацькі трансформації, як заміни частин мови; виявлена перекладацька трансформація переважає, оскільки допомагає вирішувати проблеми на рівні словосполучень та речень.

Іншим методом, що використовується при передачі вульгаризм-інтенсифікаторів, є опущення. Так як і у випадку з вульгаризм-афектів, опущення може вважатися релевантним способом, так як значення інтенсифікаторів не мають денотатом, внаслідок чого опущення цих лексем найменше впливає на збереження фактичної сторони оригіналу. Наприклад, у діалозі Уолтер заявляє: “I shouldn't even fucking be here”. Зазначимо, що Уолтер

є найстриманішим персонажем, він намагається завжди дотримуватися моральних принципів. В українському перекладі «Мені взагалі тут місце!», отриманому за допомогою цілісного перетворення, вульгаризм-інтенсифікатор опускається, щоб зберегти мовну характеристику персонажа. Зберігається і комунікативний ефект, отже, переклад репрезентативний. Отже, опущення у разі релевантно.

Інший приклад опущення можна знайти у перекладі фрази, сказаної Джессі: “I’m fucking sorry!”. В українському перекладі фраза звучить як “Ну пробач!”. Джессі висловлює щире співчуття, оскільки справді усвідомлює свою провину. Перекладач вирішує вдатися до опущення, щоб зберегти комунікативний ефект, унаслідок чого переклад може вважатися репрезентативним.

Найбільш поширеною перекладацькою трансформацією, що застосовується при роботі з вульгаризм-інтенсифікаторами, є заміна частин мови. Поширеність використання трансформації обумовлена особливостями використання вульгаризмів-інтенсифікаторів, які, як правило, утворюють словосполучення з іншими лексемами, що мають денотат. Вульгаризми-інтенсифікатори, як правило, в реченні виконують роль визначення або обставини. Отже, саме граматичні заміни сприяють вирішенню перекладацьких проблем на рівні словосполучень та речень.

Наприклад, вульгаризм-інтенсифікатор “fucking” часто замінюється в перекладі вульгарним вигуком. Так, під час перекладу фрази “Open the fucking door!”, прикметник у ролі визначення “fucking” замінюється вигуком «дідько»: «Дідько, відкривай давай!». Заміна елементів мови полягає в схожості інтенцій за умови використання даних лексем. В англійській мові вульгаризм-інтенсифікатор ілюструє гнів персонажа (від неможливості відчинити двері), що перебуває в екстремальних умовах. В українському перекладі персонаж висловлює невдоволення ситуацією загалом і тим, що не відкривають двері зокрема. Інакше кажучи, український переклад вносить ледь вловиму конотацію обвинувачення.

Ще одним прикладом перекладу лексеми *fucking* за допомогою граматичної заміни є фраза “Who are you fucking winking at?”, Перекладена як «Розблimalася тут пикою своєю!». У цьому випадку ми бачимо коннотативну функцію оригінальної лексеми переданої за допомогою вульгаризму з наявністю денотата. Однак цей переклад не може вважатися репрезентативним, тому він невірно відображає фактичну сторону оригіналу. В англomовній версії серіалу персонаж намагатиметься дізнатися, на кого весь час дивиться його подруга. Він роздратований ситуацією, тому використовує вульгаризм-інтенсифікатор, щоб показати своє невдоволення. В українomовній версії серіалу смисловий вульгаризм «пика», яка, позначає обличчя людини, яка з якоїсь причини не подобається, дратівлива, діє на нерви, що злить, докорінно спотворює справжні інтенції персонажа під час промови цієї фрази. Таким чином, порушуються одразу два критерії репрезентативності на макрорівні: вірне відображення фактичної сторони оригіналу та передача авторського ставлення до написаного.

Ще один приклад застосування заміни частин мови є переклад фрази *You're fucking dead man!* як «Капець тобі, сука!». Синтагма “*fucking dead*”, у якій вульгаризм-інтенсифікатор представлений прислівником, передан за допомогою української синтагми «капець тобі», у якій використовується іменник. Зазначимо, що цей переклад може вважатися репрезентативним на мікрорівні, оскільки вірно переданий план висловлювання мовного знака.

Таким чином, вульгаризми-інтенсифікатори можна назвати «залежними» вульгаризмами, так як, на відміну від вульгаризмів-афективів, що вживаються поза контекстом речення та мають яскраве культурне забарвлення, вульгаризми-інтенсифікатори, як правило, вживаються в словосполученнях, образах. Подібні вульгаризми позбавлені денотату, проте мають сильний сигніфікат, покликаний виконувати як експресивну, так і конотативну функцію.

Для репрезентативного перекладу вульгаризмів цієї групи слід використовувати перш за все граматичні заміни, які допомагають вирішувати

перекладацькі труднощі на рівні словосполучення. Прийом опущення може бути застосований тільки за умови збереження комунікативного ефекту оригіналу, наприклад, для створення характеристики поведінки персонажів. Використання варіантних відповідностей дуже обмежене внаслідок широкої семантики вульгаризмів-інтенсифікаторів, а також відсутності у них денотату. Однак перекладачі можуть вдаватися до використання варіантних відповідностей у випадку, якщо вдається простежити коннотативну та експресивну схожість лексем, що вживаються.

2.5 Вульгаризми, що називають предмети реальності, та способи їх перекладу

Сенсові вульгаризми є найбільш лексично великою групою вульгарної лексики внаслідок денотату. Ця група відрізняється від двох попередніх, оскільки поєднує вульгаризми, що мають номінативну функцію. Сенсові вульгаризми також володіють конотативною функцією, що показує ставлення того, хто говорить до предмета дійсності, і частково експресивною функцією, оскільки, як правило, використовуються в емоційному контексті. Зазначимо, що репрезентативна передача смислових вульгаризмів вимагає правильної передачі як плану змісту певного мовного знака, так і плану висловлювання.

Сенсові вульгарні лексеми можуть бути поділені на підгрупи на основі відмінностей об'єктів, що позначаються. Вирізняють смислові вульгаризми-образи (“pervert”, “twat”, “bitch”, “prick”, “weird kid”, “idiot” etc.); вульгаризми, що позначають фізичні процеси, про які не прийнято говорити в пристойному суспільстві (“to piss”, “to take a shit”, “to shag”, “to wank” etc); вульгаризми, що позначають заборонені частини тіла (“tits”, “chaff”, “cock”, “dick”, etc.); вульгаризми-позначники предметів дійсності (або ставлення до них) з широкою семантикою (“shit”, “fuck”, “bollocks”, “bullshit” etc.)

Кожна група вульгарної лексики може бути передана за допомогою певних перекладацьких трансформацій.

Сенсові вульгаризми-образи

Сенсові вульгаризми-образи є найбільш лексично різноманітною групою вульгарної лексики. Використання досліджуваних лексем завжди є усвідомленим рішенням того, хто говорить, тому що ці лексеми мають бути денотатом, тобто той, хто говорить, цілеспрямовано використовує вульгаризми-образи, щоб образити опонента в розмові. Працюючи з досліджуваною групою вульгаризмів необхідно звертати увагу на збіг обсягів значення оригінальних і україномовних лексем. Крім того, вульгаризми з цієї групи мають різний ступінь табуїзованості, що має бути збережено в перекладі.

Основними перекладацькими трансформаціями при роботі з досліджуваною групою лексем стали калькування та заміна частин мови. Також використовувалися прийоми цілісного перетворення. Транскрипція та транслітерація використані не були через відсутність потенційної можливості збереження комунікативного ефекту при їх використанні. Не застосовувалися і комплексні лексико-граматичні трансформації, оскільки дана група трансформацій, як правило, передбачає збільшення обсягу тексту, що звучить, що неприпустимо при аудіовізуальному перекладі. Найбільш поширеним способом передачі лексем цієї групи українською мовою стало використання варіантних відповідностей, що пояснюється можливістю збігу обсягів значень досліджуваних одиниць.

За допомогою калькування також передано вульгаризм “ass-kisser”, що реалізується у перекладі як «підлизень». Перша коренева морфема перекладеної лексеми є прямим перенесенням першорядного значення лексеми “ass”, тоді як друга частина передана з допомогою варіантного відповідності, підбраного для правильної передачі коннотативного аспекту оригінального вульгаризму. У Urban Dictionary “ass-kisser” визначається як “a person who sucks up to people in position of authority in order to get some kind of reward or perks”, тобто українською мовою даний вульгаризм може бути переданий як «підлиза»

Таким чином, прийом калькування може бути використаний для репрезентативного перекладу смислових вульгаризмів-образів, проте при його застосуванні необхідно перевіряти значення вульгаризму в словнику, оскільки, як правило, значення вульгаризму в цілому може відрізнятися від суми значень його морфем.

Заміна частин мови також використовувалася при передачі вульгаризмів-образів. Ця перекладацька трансформація, як правило, застосовується для роботи як з вульгаризмом з двома кореневими морфемами, так і з вульгаризмами, представленими атрибутивними словосполученнями. Однак може застосовуватися і для передачі лексем з однією кореневою морфемою. Наприклад, персонаж, звертаючись до товаришів, щоб показати неприязнь та незрозуміння дій іншого персонажа каже: “He's acting like a freak”. Ситуаційний контекст показує, що лексема “freak” (inf.), яка не є табуованою, використана як вульгаризм-образ та реалізує своє значення “a person”. В україномовній версії реципієнт почує: «Чогось дивний він якийсь». Іменник “freak” перетворюється на прикметник «дивний», в якому відсутня вульгарна складова. Однак у зв'язку з відносною нейтральністю лексеми “freak” переклад може вважатися репрезентативним, оскільки відбувається збереження комунікативного ефекту.

Граматичні заміни можуть вважатися релевантною перекладацькою трансформацією передачі вульгаризмів-образ. Цей вид трансформацій, як правило, використовується для спрощення синтаксичних структур у реченні, а також з метою репрезентативного збереження логіки використання вульгарних лексем. Крім того, граматичні заміни застосовуються, як правило, для передачі вульгаризмів із двома кореневими морфемами або для вульгарних атрибутивних словосполучень.

Прийом цілісного перетворення може бути використаний до роботи з вульгаризмами-образами. Наприклад, коли персонаж потрапляє в поліцейську дільницю за скоєні правопорушення, проте продовжує неповажно поводитися з поліцейськими, йому кажуть: “Don't be a wanker!” Сленгове іменник “wanker”

має високий ступінь табуованості і, як правило, використовується для вираження агресії щодо дій іншої людини. Проте ситуативний контекст не дозволяє використовувати варіантну відповідність. Дотримуючись ситуативного контексту, перекладач реалізує цей вислів як «Добре випендрюватися!», що повною мірою забезпечує репрезентативний переклад, оскільки відбувається збереження комунікативного ефекту.

Найпоширенішим способом роботи з вульгаризмами-образами є вибір варіантних відповідностей. Основними перекладацькими складнощами при пошуку варіантних відповідностей є визначення ступеня табування вульгарних одиниць, а також широка семантика деяких образ. Також необхідно враховувати гендерну приналежність того, хто говорить, щоб правильно передати категорію роду українською мовою.

Таким чином, для передачі смислових вульгаризмів-образів українською мовою можуть використовуватися як лексичні, так і граматичні трансформації, а також цілісне перетворення. Найбільш поширеним способом роботи з вульгаризмами-образами є підбір варіантних відповідностей, що пояснюється широкою семантикою лексем, що підлягають перекладу, і потенційною можливістю знаходження суміжності значень. Зазначимо, що при роботі з вульгаризмами описуваного типу неприпустимо використання опущень, так як вульгаризми-образи мають номінативну функцію, внаслідок чого впливають на фактичне наповнення оригіналу. Прийом опущення може призвести до його спотворення. При передачі даного виду вульгарної лексики перекладач повинен приділяти увагу ситуаційному контексту, оскільки для збереження репрезентативності на макрорівні має бути вірно переданий комунікативний ефект. Іншими словами, перекладач повинен прагнути до збереження репрезентативності саме на макрорівні, оскільки збереження репрезентативності на мікрорівні не завжди можливе повною мірою. Також необхідно враховувати ступінь табуованості, частотність вживання та культурну зумовленість лексем.

Таким чином, для перекладу вульгаризмів можуть бути використані такі трансформації: лексичні трансформації (конкретизація, калькування, смисловий розвиток), які використовуються у 38% випадків; граматичні заміни (заміни частин мови), що використовуються у 28% випадків; лексико-граматичні трансформації (компенсація), використані у 4% випадків. Також можуть бути використані прийоми цілісного перетворення (8% випадків) та опущення (21% випадків). Однак найбільш поширеним методом роботи з вульгарною лексикою є підбір варіантної відповідності, випадки використання яких становлять 72% проти 28% випадків використання перекладацьких трансформацій. Основним критерієм під час перекладу вульгарної лексики є можливість збереження комунікативного ефекту, оскільки дана лексика, зазвичай показує емоційне ставлення персонажів до навколишньої дійсності, що необхідно враховувати під час перекладу.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставлених завдань ми вивчили поняття «сленг» та «вульгаризм», виявили труднощі перекладу сленгізмів з англійської мови українською, розібрали основні особливості аудіовізуального перекладу, а також проаналізували переклад серіалу «Пуститися берега». Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

Думки у визначенні поняття «сленг» серед вітчизняних та зарубіжних дослідників розходяться. Більшість вважають, що сленг використовується обмеженим колом осіб. Ми дотримуємося визначення сленгу, даного Ю. М. Скребневим, як яскравого, експресивного шару нелітературної лексики, що виникає і вживає, перш за все, в мовленні. Кінопереклад поєднує в собі риси синхронного, послідовного та письмового перекладу: закадровий переклад, переклад для подальшого дубляжу, субтитрування. На відміну від інших видів усного перекладу, кінопереклад спирається на відеоряд і гру акторів. У прикладах, використаних у нашому дослідженні, використовується voice-over-вид аудіовізуального перекладу, коли фільм озвучують два або чотири актори - чоловіки та жінки, і при цьому чути звукоряд оригіналу.

Ми можемо відзначити, що знижена лексика є особливо складною при перекладі і є маловивченим пластом англійської мови. Переклад зниженої лексики представляє проблему, зважаючи на багатогранність цього лексичного пласта, розмитість меж між його складовими та цензурними заборонами.

Аналізовані переклади загалом впоралися зі збереженням функції репрезентації мови персонажів, проте вони не позбавлені недоліків, оскільки у деяких випадках не була досягнута емоційність і образність висловлювань, заявлена в оригіналі. Проте деякі перекладацькі неточності та опущення можна пояснити необхідністю синхронізації артикуляції персонажів, а також

синхронізації перекладених реплік за часом, що є необхідною вимогою під час перекладу телесеріалу у форматі дубляжу.

Справжнє дослідження завершено, але тема не вичерпана. Перспективним видається продовжити такого роду роботи на іншому матеріалі, особливо з огляду на те, що з кожним роком кількість серіалів, що виходять, збільшується, а відтак збільшується інтерес до перегляду, тому все більше студій озвучування зацікавлені в перекладі нових серіалів з англійської мови українською.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аликина Е. В. Введение в теорию и практику устного последовательного перевода. Москва : Вост. Кн., 2010. 192 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод : вопросы общей и частной теории перевода. Москва : Междунар. отношения, 1975. 237 с.
3. Бродский М. Ю. Типология ошибок в свете компетентностного подхода. *Вестник Нижегородского государственного лингвистического университета*. Нижний Новгород 2007. С. 18–28.
4. Бродский М. Ю. Устный перевод : история и современность. Екатеринбург : АМБ, 2012. 261 с.
5. Вендина Т. И. Введение в языкознание. Москва : Высш. шк., 2001. 256 с.
6. Вилюман В. Г. Английская синонимика. Москва : Высшая школа, 1980. 454 с.
7. Виноградов В. С. Введение в переводоведение. Москва : Изд-во ин-та общ. сред. образования РАО, 2001. 224 с.
8. Виноградов В. С. Перевод : общие и лексические вопросы : учеб. Пособие. Москва : КДУ, 2004. 240 с.
9. Волошин Ю. К. Сленг и перевод. Москва, 2015. С.26–28.
10. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1958. 462 с.
11. Гарбовский Н. К. Теория перевода. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 2004. 544 с.
12. Денисова Е. В. Проблема передачи американского сленга с английского языка на русский язык. Москва, 2014. С. 134–138.

13. Егорова Н. В. Стилистические особенности передачи разговорной лексики при переводе кинофильмов с английского языка на русский язык. Чебоксары : Чуваш. Гос. пед. ун-т им. И. Я. Яковлева, 2015. С. 27–31.
14. Ёлкин М. А. Проблемы перевода и понимания молодежного сленга в английском языке. Томск : Том. политехн. ун-т, 2014. С. 58–59.
15. Ерошин А. П. К переводу игры слов в аудио-медиаальных текстах (на материале американского и английского телесериалов). *Вестник Московского государственного областного университета*. Москва, 2014. С. 86–91.
16. Калинина Е. А. Изучение лексики английского языка при помощи фильмов и сериалов. Москва, 2014. С. 172–174.
17. Картфорд Д. К. Лингвистическая теория перевода: об одном аспекте прикладной лингвистики. Москва : Едиториал УРСС, 2004. 208 с.
18. Киноперевод : мало что от Бога, много чего от Гоблина : «круглый стол». Москва : «Мосты», 2005. С. 52-62.
19. Ковалева К. И. Оригинал и перевод : два лица одного. Москва : ВЦП, 2001. 97 с.
20. Колосова О. О. Проблемы перевода разговорного сленга в современном кино. Чебоксары, 2013. С. 225–228.
21. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва : Высш. шк., 1990. 253 с.
22. Криворот В. В. Особенности англоязычного профессионального сленга и специфика его перевода на русский язык. Пенза, 2017. С. 24–26.
23. Латышев Л. К. Технология перевода. Москва : НВИ-ТЕЗАУРУС, 2000. 280 с.
24. Манелюк Е. Л. Трудности и особенности передачи сленга при переводе. Москва, 2017. С. 20–25.
25. Матасов Р. А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологические и дидактические. Москва, 2009. 211 с.

26. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы. Москва : Моск. лицей, 1996. – 298 с.
27. Николенко Е. Ю. Медиа-текст как средство обучения аудированию и говорению на русском языке. Москва, 2016. С. 135–139.
28. Сдобников, В. В. Оценка качества перевода : коммуникативно-функциональный подход. Москва : Флинта, 2015. 112 с.
29. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. Москва : Высш. шк., 1994. 221 с.
30. Старухина А. А. Особенности перевода сленговой лексики. *Вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета*. Воронеж, 2013. С. 115–119.
31. Фоменко О. В. Особенности перевода сленга. Москва, 2010. С. 199–203.
32. Шевнин А. Б. Переводческая эрратология : теория и практика : монография. Екатеринбург : УрГИ, 2010. 138 с.
33. Шурупова М. В. Проблематика английского сленга в аспекте теории перевода. *Вестник Московского государственного областного университета*. Москва, 2010. С. 130–135.
34. Bassnett S. *Translation Studies*. London : Routledge, 1991. 168 p.
35. Bermann S., Porter C. *Acompanion to Translation Studies*. London : John Wiley & Sons, 2014. 656 p.
36. Cronin M. *Translation Studies and the Common Cause. Modern languages open*. Liverpool, 2018. Vol. 1. P. 23–32.
37. Gambier Y. *Multimedia, Multilingua: Multiple Challenges*. Amsterdam ; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2001. 100 p.
38. Gorshkova V.E. *Audiovisual Translation in the Light of the Main Dialectic Principles*. Humanities & Social Sciences, 2016. 535 p.
39. Gottlieb H. *Subtitles, Translation & Idioms*. Copenhagen : University of Copenhagen, 1997. 354 p.
40. House J. *Translation. The Basics*. London : Routledge, 2017. 222 p.

41. Ilynska L., Platonova M. Meaning in Translation. Illusion of Precision edited. UK : Cambridge scholars publishing, 2016. 461 p.
42. Mikkelson H. The Interpreter's Companion. Acebo, 2007. 288 p.
43. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. New York : Routledge, 2008. 256 p.
44. Munday J. The Routledge Companion to Translation Studies. New York : Taylor and Francis group, 2009. 284 p.
45. Orero P. Topics in Audiovisual Translation. Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2004. 225 p.
46. Raw L. Translation, adaptation and transformation. London : Continuum, 2012. 417 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

47. Гурьева Т. Н. Новый литературный словарь. Ростов-на-Дону : Феникс, 2009. 364 с.
48. Матюшенков В.С. Dictionary of Slang in North America, Great Britain and Australia. Москва : Флинта, Наука, 2002. 176 с.
49. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. – Москва : Флинта, Наука, 2009. 320 с.
50. Spears R. NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. New York : McGraw-Hill, 2005. 576 p.
51. Urban Dictionary. URL : www.urbandictionary.com (accessed: 11.11.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

52. Вензель А. Е. Способы перевода молодежного сленга современного английского языка на русский на примере видеоматериала телесериала “Misfits” , 2016. – № 15. 83–85 с.

53. Вензель А. Е. Способы передачи молодежного сленга современного английского языка на русский на примере видеоматериала кинофильма «Deadpool» , 2016. № 15. 85–87 с.

54. UASerials. URL : <https://uaseriales.pro/67-pustitisya-berega.html>
(accessed: 26.10.2021).